

CUPRINS

EDITORIAL / 3

LOGOPEDIA ÎNCOTRO? / 3

1. CUM DEVII LOGOPED / 4

2. NORMAL ȘI PATOLOGIC ÎN ACHIZIȚIA LIMBAJULUI – DE VALERIA BALABAN / 5

3. SCRISUL COPILULUI NORMAL ȘI PATOLOGIC. STUDII DE CAZ – DE VALERIA BALABAN / 9

4. SUNT UN LOGOPED CREATIV. CE MĂ MOTIVEAZĂ? / 14

5. VORBIREA SCENICĂ – METODĂ DE CREȘTERE A STIMEI DE SINE ÎN CAZUL ELEVILOR
ATIPICI (NEVĂZĂTORI) / 15

6. KIT DE EVALUARE LOGOPEDICĂ / 31

7. RECENZII / 65

ASOCIAȚIA LOGOPEZILOR DIN ROMÂNIA (A.L.R.)

www.logopezi.ro

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Redactor șef Beti-Ana Cioacă

Redactor Valeria Balaban

Secretar de redacție Amalia Lupu

ISSN: 1841-0553

LOGOPEDIA ÎNCOTRO?

Betii Ana Cioacă

Logopedia în România există din 1949 și totuși nu are un cadru bine delimitat. Profesorul Constantin Păunescu spunea clar: *Logopedia este o știință pentru că are obiect de studiu și intervenție, legi, principii, metode și ar trebui să existe o facultate de logopedie*. Dar cum aproape toate lucrurile se împotmolesc în România, așa și ideea de logopedie ca știință a zburat în neant. Logopedia ca teorie se învață în cadrul Facultății de Psihopedagogie specială, dar practica nu se efectuează în cabinetele de logopedie. Până și în COR (codurile ocupaționale din România) apar denumiri ca instructor logoped(?!). Îmi aduc aminte de un profesor de altă specialitate care a venit la mine, spunându-mi că suferă de o artroză a genunchiului și îmi cere sfatul cum să se recupereze. Era convins că noi ne ocupăm cu ligamente, tendoane sau oase.

În ultimul timp, cu ajutorul Facebook-ului, prin efortul fiecărui specialist în domeniul limbajului, s-au creat zeci de grupuri și pagini care militează pentru această profesie. Suntem mulți care practicăm logopedia, dar suntem singura țară europeană care nu avem facultate, standarde ocupaționale europene sau o Lege a logopedului. Georgiana Ungureanu a lansat o campanie pe Facebook: „Sunt logoped”, iar Andreea Năstase face și ea multe live-uri pentru a elucida întrebările părinților referitoare la limbajul copilului.

Așteptăm ca profesorii universitari să reușească să facă standardele ocupaționale pentru profesia de logoped sau să creeze o lege a logopedului, căci atunci când noi, o organizație non-guvernamentală (Asociația Logopezilor din România) am încercat acest lucru prin efortul ex-președintei (d-na Ene Cornelia) s-au opus vehement.

Haideți să fim o voce mai puternică! Pentru binele copiilor (și nu numai), pentru viitor.

Notă – mi-am permis, cu acordul autorului, să pun în această revistă câteva articole primite pe e-mail de la doamna Georgiana Ungureanu.

1. CUM DEVII LOGOPED

Georgiana Ungureanu

Primesc multe mesaje, atât pe email cât și pe Facebook cu privire la cum poți profesa ca logoped. Și asta aș vrea să clarific cu acest mesaj.

În primul rând, logopedul este un absolvent al Facultății de Psihologie. La care se adaugă un master în domeniu.

Sunt trei centre universitare unde în acest moment poți urma un master: București, Cluj și Constanța.

Profesia de logoped nu este reglementată foarte clar din punct de vedere juridic. Și acest lucru face ca lucrurile să fie încă interpretabile.

ESTE SAU NU NECESAR AVIZ CPR?

Sunt inclusiv instituții de stat în care logopezii lucrează și nu este necesar acest aviz. Dar pentru a profesa în cadrul unui cabinet individual, este nevoie de el.

Logopedia, sau mai corect terapia logopedică, este cuprinsă în domeniul psihopedagogiei speciale.

Pentru mine are mult sens acest lucru pentru că în cadrul secției de psihopedagogie specială se studiază ca materie logopedia, apoi toate deficiențele, iar aceste informații sunt baza exercitării profesiei.

Pe de altă parte, logopedul poate să lucreze într-un SRL sau un ONG unde avizul nu este obligatoriu, iar sistemul de înregistrare al salariaților, respectiv în dosarul de personal nu e pe lista documentelor obligatorii.

Cu și fără aviz, căci de fapt aici este discuția importantă, este necesar să ai o **formare corectă**, să înțelegi responsabilitatea pe care o ai și să profesezi după finalizarea studiilor.

Nu există la momentul actual un *curs de X luni* care să îți asigure calificarea de logoped.

Sunt o mulțime de cursuri care te pot învăța abilități noi, care se adresează unor diagnostice precise, care sunt însoțite sau nu de acreditări CPR, însă niciunul nu îți oferă dreptul de a profesa.

Nu pot decât să sper că până la pensie voi apuca acele vremuri în care cineva interesat de acest domeniu să știe foarte clar în ce limite poate profesa și să nu mai fim după o virgulă la unele comisii sau la mâna interpretării unor legi care se mai și bat cap în cap.

2. NORMAL ȘI PATOLOGIC ÎN ACHIZIȚIA LIMBAJULUI – DE VALERIA BALABAN

Psiholog principal-logoped Valeria Balaban

LIMBAJUL NORMAL

Comunicarea reprezintă procesul în cadrul căreia o persoană face schimb de idei, cunoștințe, sentimente, prin mijloace verbale sau nonverbale, cu o altă persoană. Ea nu poate avea loc în izolare. Oamenii comunică prin intermediul limbii.

Limba implică emiterea și recepționarea mesajelor semantice. Aceste mesaje pot fi verbale: vorbite, scrise, citite și nonverbale: semne, gesturi, desene.

Comunicarea folosește o combinație a acestor simboluri. Însă, nu toți oamenii pot utiliza limbajul oral: surzii, o parte dintre persoanele ce au suferit AVC, o parte dintre copiii ce suferă de autism. Progresul limbajului la copil depinde de nivelul de dezvoltare psihomotorie, acesta fiind la început un proces de învățare prin imitație. Dezvoltarea auzului și a înțelegerii sunt inseparabile și esențiale pentru învățarea limbajului. Cuvântul poate fi rostit doar dacă aparatul auditiv este integru, apoi acesta, prin căile sale de recepție și transmitere a sunetelor, le trimite în zona Wernike, zona responsabilă de înțelegerea și decodificarea mesajului transmis. De aici, informația ajunge în zona motorie, zonă ce transformă cuvântul în act motor verbal, apoi este preluat de aparatul fonoarticular și emis. Acest mecanism complex transformă cuvântul auzit în cuvânt vorbit doar dacă pe acest traiect nu sunt leziuni neuronale sau organe lezate. La început, copilul dispune de un întreg bagaj de reflexe (cască, suge, înghite, tremură, tușește, se rotește, se întoarce pe burtă, merge apoi de-a bușilea), iar aceste reflexe ar fi ideal să se încheie undeva pe la finalul primului an de viață. În ceea

ce privește limbajul, totul este o nebuloasă; auzul este prezent încă din perioada intrauterină (copilul recunoaște vocea mamei și se liniștește) însă este nevoie de timp (1,2 luni) până să poată emite vocalele. Din perioada intrauterină, copilul are posibilitatea să diferențieze sunetele ce vor constitui mai târziu materialul fonetic al limbii, astfel încât el să poată emite sunete, silabe, cuvinte.

Copilul reacționează la început într-un mod nediferențiat la zgomotele și sunetele înconjurătoare, însă exercițiile vocale ale copilului contribuie cel mai mult la realizarea acestei diferențieri. Încă din prima sau a doua lună, copilul emite în repetiție vocalele sub forma gânguritului. Gânguritul nu exprimă necesități esențiale, cum este în cazul plânsului sau a unor strigăte, el apare atunci când copilul este destins, fiind un exercițiu motor ce pune stăpânire pe el. Acest act numit gângurit nu se află sub controlul direct al auzului pentru că se realizează și la copilul surd (apoi dispare și se instalează mutismul, dacă deficitul de auz nu se depistează la timp). După gângurit se stabilesc legături între senzațiile auditive, musculare și vibratorii, copilul descoperind astfel concomitența, caută să le adapteze reciproc. Această activitate nu este independentă, ci întărită de limbajul auzit. Gânguritul copilului se dublează atunci când în jurul lui se vorbește sau când cei din jur îi se adresează în limbaj simplificat, cu modulații ce transmit atenție și iubire. Atunci copilul răspunde ambianței, prin acel fenomen de contagiune emoțională.

Mai târziu, participarea la actul comunicării devine selectivă, copilul aude un sunet și tinde

să-l reproducă. Aceasta este prima fază a imitației, faza ce pregătește asimilarea fenomenelor și apoi emiterea silabelor. O perioadă, unele foneme sunt deformatе, înlocuite, omise astfel încât vorbirea nu este inteligibilă. Se știe că toți copiii, atunci când încep să vorbească, denaturează cuvintele. În mod normal, dacă copilul nu prezintă dificultăți neurologice, motorii, organice, emoționale, greșelile de pronunție persistă până când se exprimă într-un mod mai complex.

La sfârșitul primului an de viață, emiterea sunetelor nu mai reprezintă un act senzoro-motor, acesta se transformă în limbaj cu semnificație (*mama* este cuvântului spus mamei, iar *tata*, tatălui), astfel intenția copilului este să se facă înțeleș de cei din jur, de a cere sau de a refuza ceva. Acum este perioada când copilul descoperă că unele sunete pe care le recunoaște și pe care este capabil să le pronunțe au sens, că le poate asocia cu situații, obiecte, acțiuni, astfel încât cei din jur pot înțelege și îi pot satisface nevoile. Elementele de comunicare întâlnite acum pot fi gesturile, mimica, sunete fără semnificație, strigăte, mârâituri, gemete, emisii exclamative, având ca finalitate intenția de a comunica ceva cu înțeleș. Limbajul adultului, baia de cuvinte, stimulează nevoie de exprimare a copilului. Acum apar numele obiectelor prin întărire sau prin excludere. Astfel, din aproape în aproape, legăturile neuronale se stabilesc, iar denumire obiectelor se face cu precizie. După realizarea numirii obiectelor, se formează reprezentarea și apoi funcția simbolică, imaginea mentală a obiectului, care permite

să fie comparat cu el însuși sau să fie opus altor obiecte. Această funcție se realizează și se perfecționează treptat odată cu încercările copilului de a asimila limbajul grupului social din care face parte. Limbajul progresează mai ales atunci când copilul este stimulat să-și îmbogățească vocabularul prin imitație și prin diferențiere gramaticală.

Ordinea formării limbajului este următoarea: prin sunete, silabe, substantive, verbe, adjective, termenii de relație cu funcțiile lor proprii. După doi ani, se constată o creștere a vocabularului astfel, copilul descoperă că fiecare lucru are un nume și apoi o utilitate, că fiecare lucru prezintă caracteristici proprii (culoare, mărime, formă, miros, gust). Cât timp copilul folosește doar denumirea obiectelor, limbajul lui este încă imprecis. De exemplu, spune „mama”, atunci când dorește să fie luat în brațe, „apă” înseamnă atât a te spăla, cât și a bea apă. Apar asocierile de cuvinte ce pot exprima reacții de satisfacție sau de repulsie, o constatare, o intenție sau chiar o previziune. Contextul este acela care permite să se înțeleagă intenția expresivă a cuvintelor. Sinteza a două cuvinte constituie prima etapă a frazei, la început aceasta este o simplă juxtapunere de cuvinte (*mama papa*), apoi se transformă în asocieri de cuvinte (*mama, vreau papa*). După nume și verbe, apar adjectivele (*cană albă, mașină roșie*), apoi destul de devreme apar și adverbele și prepozițiile, însă conjuncțiile apar mai târziu (*că, pentru că*). Frazele copilului de trei sau patru ani sunt relativ complexe, dar de cele mai multe ori, ele nu comportă decât o propoziție.

LIMBAJUL PATOLOGIC

Copiii pot avea limbajul întârziat din cauze diferite (dizabilități mentale, traume severe, traumatisme și accidente cerebrale, mutații genetice, autism, privare afectivă). Acest lucru ne spune că nu există o explicație comună sau o intervenție terapeutică să se potrivească tuturor. Întârzierea limbajului poate fi doar o etapă prin care trec unii copii, în timp ce pentru alții, vorbirea întârziată poate fi un simptom al unor dificultăți majore, inclusiv unele ce vor rămâne cu ei toată viața.

Din diferite motive, părinții au tendința să ia asupra lor vina întârzierilor de limbaj. În activitatea mea, am întâlnit numeroși copii fals diagnosticați cu autism, dizabilități intelectuale sau alte afecțiuni severe, mutism electiv, disfazie de dezvoltare, pe care i-am diagnosticat și apoi am intervenit terapeutic pe o perioadă de 2, 3, 4 ani. Fiecare tipologie de întârziere în dezvoltarea limbajului se manifestă și se remediază diferit. Modul în care reacționează copilul, atât la stimulii

receptivi cât și la cei expresivi, ne ajută să elaborăm planul terapeutic. De aceea, important este ca specialistul să pună un diagnostic corect și cât mai timpuriu astfel încât intervenția terapeutică să se realizeze adecvat. Este delicat atunci când ai în fața ta un copil cu comportamente autiste iar tu, specialistul, trebuie să îi confirmi sau să îi transmiți părintelui diagnosticul. Atunci când copilul nu vorbește încă la vârsta de 2 ani, părintele ar trebui să ceară sfatul unui neurolog pediatru sau unui logoped pentru a remedia de timpuriu limbajul.

Întârzierea în dezvoltarea limbajului presupune o serie de semne care trebuie urmărite de către părinți:

- copilul nu folosește gesturi și sunete pentru a indica un obiect pe care îl dorește
- primele cuvinte nu au apărut până în jurul vârstei de un an și jumătate
- au apărut câteva cuvinte în vorbirea copilului, însă întâmpină dificultăți în a adopta cuvinte noi în vocabular
- la vârsta de 2 ani nu formulează propoziții scurte prin alăturarea a două cuvinte
- întâmpină dificultăți de înțelegere și răspuns la comenzile verbale ale adulților
- apar dificultăți în a răspunde întrebărilor simple adresate (cine? ce face? unde?)
- în jurul vârstei de 3 ani nu se exprimă folosind propoziții complexe
- propozițiile formulate sunt greu inteligibile pentru cei din jur din cauza nerespectării ordinii firești a cuvintelor
- nu oferă o explicație la întrebarea „de ce?”

După părerea noastră, nu întotdeauna este o dificultate de natură neurologică sau organică faptul că la doi ani copilul nu vorbește (poate nu a fost stimulat, poate există un blocaj emoțional, poate fi bilingvismul mediului educațional-familiei, grădiniței). Doar în urma unei evaluări logopedice complexe, plecând de la anamneză, evaluări neurologice, audiologice, evaluarea aparatului fono-articulator, poate fi pus un diagnostic corect. Apoi, în funcție de cauzele ce au determinat apariția întârzierii limbajului, terapeutul intervine și stimulează aria comunicatională a copilului respectiv. După stabilirea diagnosticului, specialistul limbajului comunică cu părinții

și în echipă stabilesc planul terapeutic. Întârzierile limbajului, fără dificultăți asociate, se pot recupera foarte bine încă înainte să intre copilul la școală, pot fi chiar cei mai buni din clasă.

Atunci când vorbim de întârzierile de limbaj ale unui copil cu mutații genetice, disfazii de dezvoltare, dizabilități intelectuale, putem spune că evoluția se realizează diferit. Pot persista pentru o perioadă tulburările de pronunție, apoi pot să apară dificultățile de învățare a cititului/ scrisului și a calculului matematic. Pentru aceste tipologii procesul terapeutic este de durată, ei pot compensa auditiv, vizual, tactil-kinestezic în funcție de propriile particularități, însă limbajul rămâne o particularitate a lor. De exemplu, dacă un copil a suferit un AVC în zona motorie a limbajului el poate recupera înțelegerea, poate urma anumite instrucțiuni, recunoaște culorile, părțile corpului, spațiul, însă, nu poate exprima ceea ce a înțeles. Este posibil ca funcția limbajului să fie transferată în emisfera dreaptă și să poată astfel să poată vorbi la un moment dat. Acest lucru se poate întâmpla dacă terapia este susținută pe o perioadă îndelungată și pe mai multe planuri ale dezvoltării.

Majoritatea copiilor ce prezintă întârzieri în dezvoltarea limbajului sunt băieți, aceștia își fac cu dificultate prieteni la grădiniță, pentru că nu se fac înțeleși, sunt respinși în cadrul jocurilor, marginalizați și atunci stima lor de sine scade și devin anxioși, furioși sau se retrag. Se spune despre ei că sunt încăpățânați, că au comportament opozant și că nu se adaptează cerințelor grădiniței și apoi școlii. O caracteristică a lor este că au tendința să fie mult mai analitici decât verbali, învață mai bine citind decât ascultând și au tendința să învețe mai bine în activitatea practică. Studiile de neurologie și de neuroplasticitate susțin faptul că cei ce au vorbirea întârziată au o organizare diferită a creierului, că există diferențe de gen în ceea ce privește modul de organizare și de funcționare a creierului. Factorii externi sunt de cele mai multe ori responsabili pentru întârzierile limbajului (un părinte, un bunic, un unchi), însă într-un mediu stimulativ aceste întârzieri pot fi remediate sub îndrumarea specialiștilor. Dezvoltarea limbajului este un comportament complex, iar învățarea vorbirii este rezultatul interacțiunii dintre învățare, genetică și funcționalitatea creierului.

Acești factori sunt determinanți pentru dezvoltarea limbajului normal sau patologic.

Apraxia de dezvoltare a limbajului (întâlnită uneori la copii ce prezintă întârzierea limbajului), este o tulburare cauzată de leziuni ale unor zone din cerebel, leziuni ce determină pierderea unor abilități de a executa și de a îndeplini mișcările implicate în emiterea vorbirii. Pentru o intervenție adecvată este nevoie ca acest tip de dificultate să fie diagnosticat corect și apoi să se intervină cu exerciții de dezvoltare a musculaturii orale, masaj facial, lingual. Adesea, primul profesionist la care apelează părintele este pediatrul sau medicul de familie. Unii recomandau, până de curând, să lase copilul așa că o să vorbească cu timpul. Acum însă, majoritatea recomandă terapie realizată de către terapeuți comportamentali, psihopedagogi, logopezi.

Dacă întârzierea limbajului este cauzată de afecțiuni medicale (sindroame genetice, tumori, leziuni organice), atunci complementar, se recomandă terapie medicamentoasă, compensare auditivă. Logopezii, specialiștii patologiei limbajului, sunt aceia care vor realiza evaluarea nivelului limbajului impresiv și expresiv. Într-o lume ideală, logopedul devine partenerul părintelui și în mod special al copilului și împreună

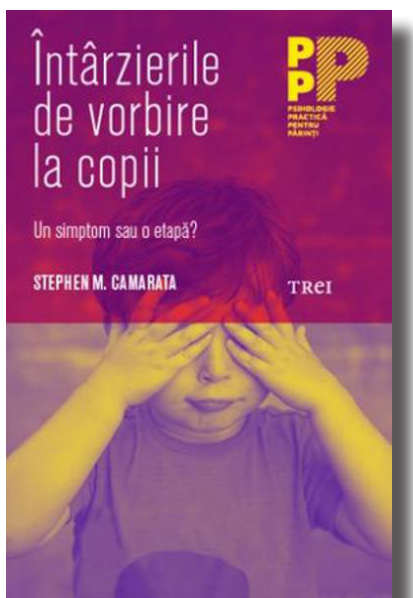
construiesc mobilitatea aparatului fonoarticulator, înțelegerea limbajului, obiectelor din jur, lateralitate, orientare spațială și temporală și apoi pas cu pas întreaga arhitectură cerebrală necesară însușirii limbajului citit, scris și calculului matematic.

Am avut șansa să recuperez copii cu dizabilități intelectuale, sindrom Down, mutații genetice cu boală Moyamoya, cu AVC survenit atât în perioada intrauterină, cât și după naștere. Am intervenit pe aria limbajului și a gândirii o perioadă îndelungată (7 ani sindrom Down, 5 ani AVC). Continuitatea în actul terapeutic mi-a dat ocazia să văd cum pas cu pas se clădește arhitectura cerebrală, dacă știi să îl motivezi pe copil. Nu le-am dat speranțe deșarte părinților, însă după scurt timp au văzut evoluția copilului și atunci au rămas alături de mine, uneori și până în clasa a 4-a (când am început terapia, copilul avea 3 ani).

Finalul terapiei mă întristează de cele mai multe ori în sensul că nu îl voi mai vedea pe acel copil, însă mesajul părinților a fost acesta: „I-ați dat aripi, acum poate zbura fără dumneavoastră”. Recomand părinților să fie încrezători, fiecare creier este unic, are timpul lui de start, însă important este și omul, terapeutul din spatele startului.

BIBLIOGRAFIE:

Întârzierile de vorbire la copil – Stephen M. Camarata

3. SCRISUL COPILULUI NORMAL ȘI PATOLOGIC. STUDII DE CAZ – DE VALERIA BALABAN

Psiholog principal-logoped Valeria Balaban

Toți ne dorim copii sănătoși, dezvoltați normal, fericiți, dornici de a învăța, plini de energie, care să ne umple de satisfacție prin ceea ce știu, prin ceea ce pot să facă, prin felul în care se poartă și gândesc. Totul depinde în cea mai mare măsură de noi, adulții. Noi suntem primii în care ei au cea mai mare încredere și care le decide startul în viață! Există mai multe cauze ale dezvoltării atipice: erorile genetice, malnutriția, bolile, rănilor și posibilitățile limitate de învățare (dificultăți de văz, de auz, de mișcare, dereglări mintale etc.)

Orice problemă sau moment neînțeles privind creșterea și dezvoltarea copilului necesită consultul unui specialist (medic pediatru, psiholog, psihopedagog etc.), care va aprecia fiecare caz în parte și va face recomandările de rigoare. Limba poate fi definită ca sistem de simboluri rostite, scrise sau exprimate prin gesturi. Limba este un sistem care le permite ființelor umane să comunice între ele. Dezvoltarea normală a vorbirii are loc pe secvențe. Dezvoltarea vorbirii (limbajul) este influențată de dezvoltarea generală a copilului: cognitivă, socială, perceptivă și neuro-musculară. De asemenea, dezvoltarea vorbirii depinde de calitatea și volumul vorbirii auzite, cu alte cuvinte de calitatea și volumul stimulilor verbali. Creșterea și dezvoltarea sunt, în mare parte, determinate de factorii moșteniți de la ambii părinți prin cele două seturi de gene care acționează independent, dar afectează și decid ritmul și limitele creșterii.

Scrisul, actul suprem al activității umane, act ce presupune mecanisme neurologice complexe, se formează pe parcursul mai multor ani. Actul scrierii urmează un traiect complex, mult mai complex decât citirea, traiect ce urmează mai multe sfere neuronale (zona auzului, vederii, înțelegerii și în final coordonarea oculomotorie).

Scrisul de mână este un mijloc de comunicare cu ajutorul căruia omul își exprimă ideile, faptele, gândurile, acestea dăinuind în timp. Se realizează prin reproducerea pe diverse suporturi a unor semne, grafeme, folosindu-se de procese psihice superioare (gândire, memorie, limbaj impresiv) a ideilor avute de autor la un moment dat. Scrisul se automatizează dacă copilul are auzul integru, astfel percepțiile auditive ajung în lobul temporal unde sunt decodificate și transformate în amintiri auditive verbale, apoi lobul occipital transformă aceste amintiri în imagini (litera A) și apoi este transpusă în fonem/grafem. Lobul parietal, unde se află percepția senzitivă, răspunde la contactele mâinii cu creionul și cu cele mai fine mișcări ale falangelor transpune pe hârtie semnul dorit. Acest lucru arată faptul că în realizarea scrierii este nevoie de integritatea mai multor zone cerebrale: lobul temporal (auzul), parietal (înțelegerea), occipital (vederea), frontal (înțelegerea, conștientizarea, anticiparea acțiunilor). Putem spune că scrisul seamănă cu o orchestrație senzorio-motorie, orchestrație complicată și bine diferențiată de diversele mecanisme ce conduc în final la apariția semnelor scrise. O simplă întrerupere a acestor mecanisme poate duce la apariția tulburărilor din sfera disgrafiei.

Disgrafia constă în incapacitatea copilului dezvoltat normal din punctul de vedere al limbajului, auzului și intelectului, de a învăța corect și de a utiliza scrisul în condiții normale. Pot apărea manifestări de tipul: tulburări în lexia (citirea) și grafia (scrierea) vocalelor și consoanelor, în despărțirea cuvintelor în silabe, tulburări în lexia și grafia cifrelor și a numerelor naturale simple și a celor cu mai multe cifre. De exemplu, dacă auzul este deficitar pot apărea confuzii între consoanele surde și cele sonore (p-b, t-d, c-g, f-v), inversiuni la nivelul silabelor, fonemelor și

grafemelor, omisiuni sau salturi de cuvinte/rânduri în lexie și în grafie, omisiuni de prepoziții sau conjuncții, ritm lent al copierii și parțial al citirii. Dacă vederea copilului nu este integră, n poate fi confundat cu u, o cu a etc. Apoi, dacă traiectul neuronal al mișcărilor, de la apucatul obiectului de scris, până la realizarea mișcărilor fine, este periclitat scrisul poate fi modificat (nu urmează spațiul, scrisul este mare, cu întreruperi, tremurături etc.) Ne gândim la actul scrierii, pornind de la mișcările grosiere (copilul apucă creionul ca pe o unealtă) până la poziția degetelor (pensă digitală), la funcția perceptivă și ideativă

a limbajului, împreună cu componenta motivațională și emoțională a copilului și apoi la așezarea pe hârtie a cuvântului. Practic creionul împreună cu zonele aferente actului scris, dă comandă și mâna execută doar dacă a fost exersată pe parcursul mai multor ani, de la o simplă mângăleală, mângăleală ce rupe foaia de cele mai multe ori, până la obținerea unor înșiruiți grafice cu sens. Modul în care mâna se așează pe obiectul de scris este foarte important, la început mâna apasă, nu prinde bine creionul astfel se obțin trăsături mai alungite, mai apăstate, ne rotunjite, distanțate și fără continuitate.

1-2 ani

2-3 ani

3-4 ani

4-7 ani

Important este și organul efector (mâna dreaptă sau stângă, gura, piciorul). Stângacii prezintă de cele mai multe ori anumite dificultăți în scriere, își acoperă scrisul cu mâna și astfel nu se pot verifica imediat, au tendința uneori să scrie de la dreapta spre stânga. În cazul stângacilor, construcția creierului este diferită de cea a dreptacilor și atunci indicat este să nu-i corectăm, doar îi ajutăm să-și dezvolte motricitatea fină. Se știe foarte bine că intervenția în sensul contrarierii stângăciei poate duce la dezechilibre ale personalității copilului (poate apărea balbismul, strabismul, dislexia, scrisul în oglindă. Nu întotdeauna stângăcii devin disgrafici, mai degrabă cei lateralizați defectuos, cu lateralitate nefixată sau ambidextri. Scrisul în oglindă poate apărea și la persoanele normale la un moment dat în perioada copilăriei și apoi să dispară. Scrisul prezintă o strânsă legătură cu limbajul oral și cu gândirea. Tulburările de pronunție se răsfrâng și în scris, la fel și tulburările de gândire se reflectă în forma și conținutul scrisului. Scrierea, sinteză superioară a limbajului oral combinat cu limbajul impresiv și cu modalitatea de transpunere a acestora în acte grafice,

transmite nu doar modul de gândire a celui ce scrie ci și conținutul individual al conștiinței. Atunci când facem transcriere gradul de participare este redus, însă în compunere, se transmit conținuturi ale gândirii, încărcături emoționale, putem spune chiar creativitatea celui ce a scris.

Studiile făcute arată că scrierea se învață în 2-4 luni de către copilul dotat, 6-9 luni de către copilul cu o inteligență în limita normalului, însă acolo unde sunt tulburări de natură neurologică (afazii, disfazii de dezvoltare, dizabilități intelectuale, mutații genetice), scrisul se realizează mult mai lent sau rămâne într-o anumită limită. Cel care scrie, lasă prin actul sau grafic, performanțe psiho-neuro-motorii complexe sau simpliste în funcție de nivelul de dezvoltare. La început mecanismul de percepție permite copilului să recunoască tipul de foaie pe care urmează să scrie, liniatură, apoi expune în funcție de sarcină, un desen, o figura geometrică, o literă, un cuvânt sau un text. Această activitate poate fi ori transcrisă ori compusă (desen cu tema dată, dictare, compunere). Pentru a scrie un cuvânt, de exemplu este nevoie de recunoașterea vizuală a literelor

ce compun cuvântul, acestea sunt legate de sunetele ce le compun (acestea pot suferi schimbări în funcție de sens și poziție în cuvânt-cap-pac).

În diferite medii s-a publicat faptul să scrisul este o activitate în curs de dispariție datorită dispozitivelor mobile și acum trecerea învățământului în online, favorizează și mai mult acest aspect. Acest lucru va produce modificări alarmante ale dezvoltării intelectuale a ființei umane. Dacă treptat, treptat s-au produs modificări în ceea ce privește pașii urmați în vederea formării motricității fine (s-a renunțat în mare parte la decupat, lipit, semnele pregrafice s-a înțeles greșit scrierea la clasa pregătitoare – copilul scrie cuvinte, chiar propoziții cu litere de tipar, ceea ce duce la automatisme grosiere în realizarea scrisului și apoi trecerea la literele de mână se va realiza cu mare dificultate). Acum în online, cei mici, grupa mare, pregătitoare și clasa I vor fi privați de aceste activități sau dacă încă se fac nu sunt realizate la același nivel ca în mediul școlar fizic.

Activitatea motorie fină- competențe pe nivele de vârste:

- 0-3 luni- Explorează un obiect
- 3-6 luni - Încearcă să ajungă la obiecte, pune lucrurile în gură
- 6 luni-1 an -Încearcă să țină alimente, folosește mâna și degetele pentru a juca jocuri
- 1an-1,1/2ani - Mâzgălește pe hârtie, încearcă să arunce și să prindă mingea
- 1,1/2ani-2ani - Desenează linii cu creionul, folosește lingura când mănâncă cu puțin ajutor
- 2-3 ani - Se spală pe dinți și se încheie la nasturi cu ajutor, copiază un cerc, înșiră mărgelile, taie cu foarfeca
- 3-5 ani - Construiește folosind cuburi, folosește creionul să deseneze, răfoiește paginile unei cărți, copiază un pătrat, își scrie numele, scrie litere
- 5-7 ani - Desenează diverse figuri foarte ușor, se piaptână, perie fără sprijin, decupează forme foarte clar, își scrie numele, scrie cifrele;

Până aici am prezentat aspecte ale normalității actului grafic, să vedem ce se întâmplă dacă pe traiectele implicate în actul grafic apar leziuni. Aceste leziuni se pot manifesta astfel:

- dificultăți de reproducere a diferite semne;
- confuzii constante și repetate între fonemele asemănătoare acustic, între litere și grafismul lor;
- inversiuni, adăugiri, omisiuni de litere și grafeme, cuvinte sau chiar propoziții;
- greutate în combinarea cuvintelor în unități mai mari de limbaj;
- tulburări ale lizibilității, ale laturii semantice;
- grafemele sunt plasate defectuos în spațiul paginii, inegale ca mărime și formă și au o așezare dezordonată;
- textul este scurt, lacunar, fără unitate logică;
- apar omisiuni de litere și silabe, cuvinte propoziții, sintagme;
- contopiri de cuvinte, substituiri de grafeme, adăugiri de cuvinte, grafeme;
- disortografii;
- rânduri libere sau suprapuse;
- nerespectarea spațiului paginii, redarea inegală a unor grafeme;
- scrisul servil ca și cel în oglindă;

Putem descoperi un decalaj între scrierea unui subiect și stadiul psihomotor corespunzător vârstei sale (disgrafie de evoluție), având ca și cauză importantă avansul dintre dezvoltarea intelectuală și dezvoltarea motricității (precizia gestului, rapiditatea, forța de apăsare, automatizarea scrisului), cunoscând faptul că scrisul copilului evoluează odată cu creșterea și dezvoltarea acestuia. Pornind de la vorbire, apoi de la primele gesturi grafice, până la exprimarea în scris a propriei personalități. Scrisul are la bază activitatea perceptivă de explorare și asimilare a traseelor grafice (punctul, unirea a două puncte, direcția fiind în strânsă legătură cu limbajul oral la început, apoi cu cititul și cu operatorii necesari însușirii matematice. Pentru a învăța scrisul, elevul are nevoie de o maturizare grafică, maturizare ce are la baza particularități psihomotorii, cognitive afective. Tulburările ce pot apărea în efectuarea traseului grafic încă din perioada preșcolară, poate ajuta specialistul în realizarea unui diagnostic asupra disgrafiilor de mai târziu și apoi asupra modului în care se poate realiza intervenția remedială. Aceste tulburări pot fi observate sub forma lipsei de organizare în pagină, a lipsei de îndemânare în execuția semnelor grafice, mărimea semnului, deformarea lui, apoi la școală în incapacitatea de

a reda în scris grafemele, silabele, semnele de punctuație și de ortografie. Scrierea ortografică vizează în același timp stăpânirea regulilor de conversie a fonemelor în grafeme și constituirea lexicului ortografic. Pentru a scrie ortografic, elevul face apel și la reprezentările ortografice ale literelor și ale cuvintelor stocate în memorie, pe care trebuie să le reactualizeze în activitatea de scriere. În scrierea în limba română, care este fonetică, stăpânirea relațiilor grafeme-foneme / foneme-grafeme și nivelul de stăpânire a decodificării, depind de anumite competențe: a) conștiința fonemică; b) precizia corespondenței fonem-grafem; și grafem-fonem c) fluența; d) înțelegerea; d) vocabularul.

La baza disgrafiilor de cele mai multe ori stau cauze neurologice (lezarea diferitelor zone din ariile responsabile de efectuarea scrisului - aria temporo-parietală, aria Broca - responsabilă de evocarea cuvintelor și apoi de transpunerea acestora în scris, distrugerea girusului angular stâng-determină evocarea schemelor vizuale a literelor și a cuvintelor-leziuni în zona auzului fonematic, în zona Wernike, zonă responsabilă de înțelegerea limbajul. Scrisul precede cititul și atunci când avem dificultăți în însușirea lexiei, apar automat și dificultăți în grafie. În funcție de cauze, manifestările sunt diferite acest fapt ne duce cu gândul la o evaluare corectă a dificultăților, pentru că doar așa se poate interveni terapeutic corespunzător. Pentru a realiza

diagnoza scrisului vom urmări următoarele aspecte: forma literelor, mărimea, orientarea, claritatea, lizibilitatea, conținutul, silabă, cuvântul, propoziția, regulile de ortografie, regulile fonetice și gramaticale.

Terapia disgrafiei își propune să formeze la copilul disgrafic:

- desenul (măzgăleala, desenul după puncte, desenul liber, coloratul în contur);

- pregătirea pentru scris (motricitatea generală, lateralitatea, motricitatea fină, orientarea spațială și temporală, formarea câmpului grafic, a pensei digitale);

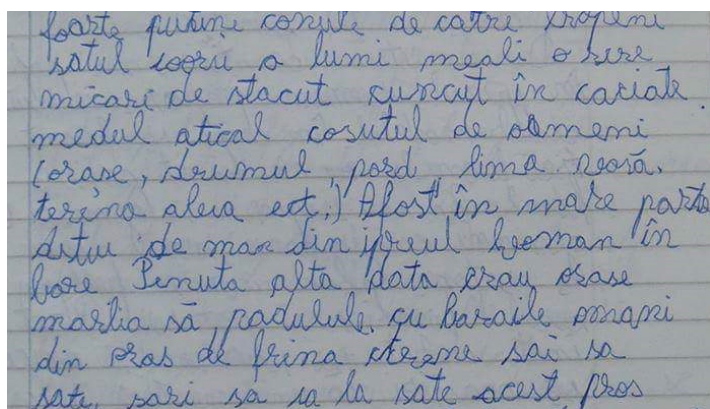
- inițierea în grafie (elementele pregrafice, grafismele și părțile lor componente, scrierea silabelor, cuvintelor, propozițiilor, a semnelor de punctuație și a ortografiei);

- înțelegerea grafemelor (stabilirea cu ușurință a relației dintre fonem, grafem și cuvânt, scrierea după dictare fără dificultate);

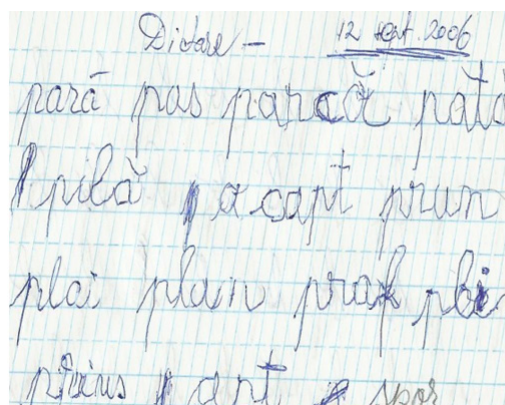
- înțelegerea grafiei prin utilizarea scrisului în propria activitate, spontan, fără ajutorul terapeutului;

Intervenția terapeutică pentru remedierea grafiei ar fi ideal să se realizeze cât mai de timpuriu, astfel încât grafia să cunoască o dezvoltare optimă.

Prezentăm mai jos scrisul și evoluția lui la câțiva copii și un adult la care noi am intervenit în vederea remedierii.

Scrisul lui M.P.(disortografie)

M.C - 54 de ani, afazie începutul terapiei

4. SUNT UN LOGOPED CREATIV. CE MĂ MOTIVEAZĂ?

Psiholog logoped Șerban Elena Maria

Copiii au nevoie de joc în viața lor și de aceea consider că jocul și logopedia sunt într-o relație strânsă, armonioasă. Cu ajutorul jocului îi putem atrage pe copii, le putem menține atenția, îi putem determina să facă anumite activități și îi motivăm.

În plus, mă gândesc că, pentru o anumită perioadă de timp, fac parte din viața copiilor cu care lucrez și mi-aș dori mult ca atunci când terapia logopedică se va termina, să își amintească cu drag de mine și de timpul petrecut împreună.

Când creez simt fericire, mulțumire sufletească. Știu că astfel ajut copilașii și aduc un plus de culoare terapiei logopedice. Zâmbetele copiilor îmi fac inima să zburde de bucurie.

Consider că în cadrul terapiei logopedice este necesar să picurăm stropi de creativitate, să ne adaptăm în funcție de fiecare copil în parte, în funcție de nevoile și pasiunile lui. Dacă micuțul din fața noastră este pasionat de roboți, atunci roboții vor fi ajutoarele noastre în ședința

logopedică (roboți de jucărie, fișe cu roboți, construim roboți din cuburi etc.). Dacă micuța din fața noastră este pasionată de prințese, atunci vom avea grijă să avem fișe cu prințese, jocuri cu prințese, păpuși, o coroană de prințesă etc. Astfel, copilul va veni cu drag la ședința de logopedie, va simți că pasiunea lui este respectată și progresele vor apărea negreșit.

Consider că toți suntem, în esență, creativi. Tot ce diferă este gradul de creativitate. Ar fi minunat ca toți logopezii înzestrați cu un grad de creativitate mai mare să realizeze materiale logopedice pentru copilași. Cu siguranță, domeniul nostru de activitate are nevoie de un volum mai mare de materiale, întrucât copilașii se plictisesc repede.

Creativitatea cu care m-a înzestrat Dumnezeu mi-a fost de un real ajutor în terapia logopedică și cu ajutorul ei am atins multe suflete de copii. Când lucrez cu copiii, redevin copil și simt că întineresc lângă ei.

5. VORBIREA SCENICĂ – METODĂ DE CREȘTERE A STIMEI DE SINE ÎN CAZUL ELEVILOR ATIPICI (NEVĂZĂTORI)

Perescu Ioana – Drd. UNATC I. Luca Caragiale

ARGUMENT / 15

CAPITOLUL I CARACTERIZAREA VÂRSTEI PARTICIPANȚILOR / 16

CAPITOLUL II MANAGEMENTUL GRUPULUI / 17

CAPITOLUL III OBIECTIVE / 19

CAPITOLUL IV DESFĂȘURAREA ATELIERELOR / 20

CONCLUZII / 27

BIBLIOGRAFIE / 27

ANEXE / 28

ARGUMENT

Una dintre cărțile scrise de Patsy Rodenburg (vezi Anexă 3g), o personalitate remarcabilă a domeniului vorbirii scenice, are următorul titlu: *The right to speak* (trad. română – *Dreptul de a vorbi*). În prima parte a acestei lucrări, autoarea se referă la modurile în care se dobândesc anumite tipare de a vorbi (de exemplu, stima de sine scăzută poate influența vorbirea), la felul în care acestea își pun amprenta, uneori negativ, asupra vieții noastre, dar și la mijloacele prin care efectele nedorite ale acestora pot fi diminuate sau chiar înlăturate în totalitate. Rodenburg consideră că exercițiile specifice îmbunătățirii tehnicii vocale sunt benefice oricui le practică: „Noi toți respirăm și marea majoritate a noastră vorbește. Tuturor ne-ar plăcea să ne îmbunătățim sunetul vocii și felul în care vorbim.”¹

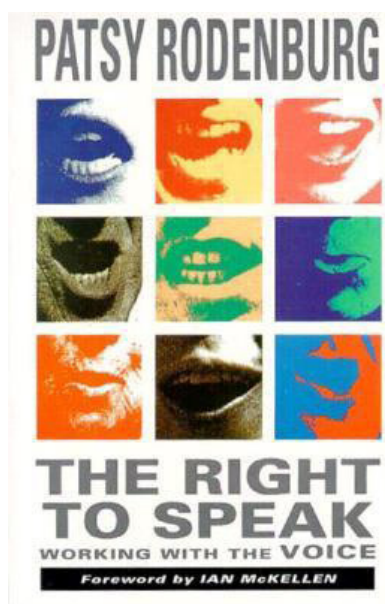
În ultimii ani, mai ales în perioada studiilor doctorale, am avut ocazia să lucrez alături de copii și adulți pentru a-i ajuta în demersul lor de a-și

îmbunătăți vorbirea, dicția. Indiferent de vârsta lor, am observat că în momentul în care au avut o reușită, chiar și una minoră din punct de vedere tehnic, atitudinea lor față de ei înșiși s-a schimbat radical. Au devenit mult mai încrezători în propriile forțe, mult mai puțin critici, mult mai comunicativi. Fără a face un scop în sine din măsurarea concretă a stimei de sine, am remarcat că aceasta s-a îmbunătățit de fiecare dată când un obiectiv vocal a fost atins. De exemplu, poate părea surprinzător, dar pentru un individ – copil sau adult – faptul că reușește să reproducă sunetul unui motor de mașină (BRRR; exercițiu de bază în corectarea rotacismului – Anexă 2j.) înseamnă o realizare foarte mare.

În urma acestor observații și discuții purtate cu una dintre profesoarele de psihopedagogie de la Școala Gimnazială Specială pentru Deficienții de Vedere – București, am decis să susțin un atelier

¹ Patsy, Rodenburg, *The right to speak*, Methuen Drama Random House, Londra, 1992, p. IX; „We all breathe and vast majority of us speak. All of us would like to improve the sound of our voice and the way we speak”, traducere personală din limba engleză.

intitulat: Vorbirea scenică – metodă de creștere a stimei de sine în cazul elevilor atipici (nevăzători).

Un alt motiv în alegerea acestui tip de proiect l-a reprezentat o convingere proprie conform căreia defectele de dicție pot fi corectate, vorbirea poate fi îmbunătățită, poate căpăta claritate și expresivitate indiferent dacă este vorba despre o persoană tipică sau atipică, atâta timp cât aparatul fono-articulator este sănătos.

Cei care au participat la atelierul la care am făcut referire anterior sunt elevi în clasa a șasea (12 ani). Încă dinainte de a-i cunoaște, am decis ca procesul de lucru să nu fie alterat deoarece ei sunt atipici. Mi-am propus să găsesc soluții, să reinterpretez exercițiile importante astfel încât să le devină accesibile; să colaborez atât cu ei, cât și cu profesorii lor, în așa fel încât toate obiectivele urmărite să fie îndeplinite.

CAPITOLUL I. CARACTERIZAREA VÂRSTEI PARTICIPANȚILOR

Specialiștii din domeniul psihologiei au stabilit câteva criterii clare pentru caracterizarea elevilor în funcție de stadiul la care ceștia se află din punct de vedere al vârstei școlare. Astfel, au fost alese cele trei intervale principale de evoluție (7-11 ani; școlaritatea mică, 12-15 ani; preadolescența, 16-18 ani; adolescența) ce au fost analizate din perspectiva dezvoltării fizice și psihice (interesele, procesele cognitive și

Ca urmare a faptului că vorbirea scenică nu poate fi separată de celelalte mijloace de exprimare artistică (dans, canto etc.), dar nici de dezvoltarea imaginației, empatiei, memoriei, concentrării atenției, intuiției, creativității, spontaneității, (aptitudini specifice educației artistice), am hotărât ca primele întâlniri să fie dedicate acestor elemente. Desigur, la luarea acestor decizii a contribuit și intenția de a-i cunoaște mai bine pe participanți, de a observa modul în care ei funcționează împreună, de a descoperi nevoile lor atât individuale cât și de grup și de a găsi un limbaj comun de comunicare.

Lucrarea de față este structurată în două părți: teoretică și practică. Din punctul meu de vedere, partea teoretică poate reprezenta textul unei piese de teatru, iar cea practică montarea spectacolului, montare care depinde de jocul actorilor, de conceptul regizoral, de viziunea scenografică, etc. Prin urmare, consider că un profesor este asemenea unui regizor. Acesta trebuie, în primul rând să cunoască textul; în cazul pedagogului, „textul” îl constituie noțiunile teoretice despre caracterizarea vârstei elevilor, managementul unui grup, dezvoltarea aptitudinilor specifice în domeniul artistic, principiile didactice în educația artistică, etc. Stăpânirea acestor aspecte contribuie la buna desfășurare a orelor (atelier, workshopuri etc.) și la îndeplinirea obiectivelor propuse. Ce de-a doua parte, practică, urmărește modul în care exercițiile specifice vorbirii scenice pot fi utilizate de către un grup ținută format din copii tipici (nevăzători).

afective, relațiile cu covârșnicii) dar și a implicațiilor educative.

Așa cum am menționat în primele pagini ale lucrării, participanții la atelierul de vorbire scenică, se încadrează, din punct de vedere al vârstei, în a doua categorie, cea a preadolescenței (12-15 ani).

În această perioadă puberul se consideră adult și se luptă pentru a dobândi un statut superior față de cei din jurul său. Atitudinea sa este o consecință

a apariției unui puternic sentiment de inferioritate cauzat de schimbările fizice prin care trece (de exemplu, pilozitatea în cazul băieților, creșterea sânilor în cazul fetelor etc.), schimbări care sunt, de cele mai multe ori, lipsite de armonie.

Copilul aflat în perioada preadolescenței este impulsiv, este critic, iar acceptarea sa în cadrul unor grupuri de covârșnici reprezintă un obiect foarte important pentru el. În lucrarea intitulată *Educația și dezvoltarea copilului*, conf. Univ. dr. Mihai Diaconu (vezi Anexă 3^a) se referă la pubertate ca fiind „...vârsta atracției irezistibile spre viața de grup.”¹ Poate tocmai de aceea orice conflict care apare între preadolescenți este foarte puternic, iar grupurile de apartenență își modifică frecvent componența.

CAPITOLUL II MANAGEMENTUL GRUPULUI

Profesorul universitar doctor Romiță Iucu (vezi Anexă 3b.) definește termenul „managementul clasei de elevi” astfel: „Domeniul de cercetare în științele educației care studiază atât perspectivele teoretice de abordare ale clasei de elevi cât și structurile dimensional-practice ale acesteia (ergonomică, psihologică, psihosocială, normativă, relațională, operațională și creativă), în scopul facilitării intervențiilor cadrelor didactice în situații educaționale concrete, prin exercițiul micro-deciziilor educaționale.”²

Ca urmare a inconsecvenței afective ce caracterizează preadolescenții, între 12-15 ani, atunci când se naște sentimentul de iubire, relațiile cu sexul opus sunt nestatornice.

În cea ce privește afectivitatea, psihologii au stabilit că un puber poate trece prin stări mai puțin plăcute (depresie, anxietate etc.). De asemenea, acesta poate manifesta un comportament care să nu-i fie nici lui, nici celor din jur benefic (de exemplu: consumul de droguri). Un rol important în definirea parcursului comportamental al preadolescentului îl reprezintă relația dintre profesori și părinții săi. Folosindu-se de abilitățile pedagogice și de comunicare, aceștia îl pot sprijini pe copil astfel încât să dobândească un comportament pozitiv, prosocial. O altă metodă care poate da rezultat în acest sens o reprezintă încurajarea participării la diverse activități specifice vârstei (atelier de teatru, pictură, robotică, dans etc.)

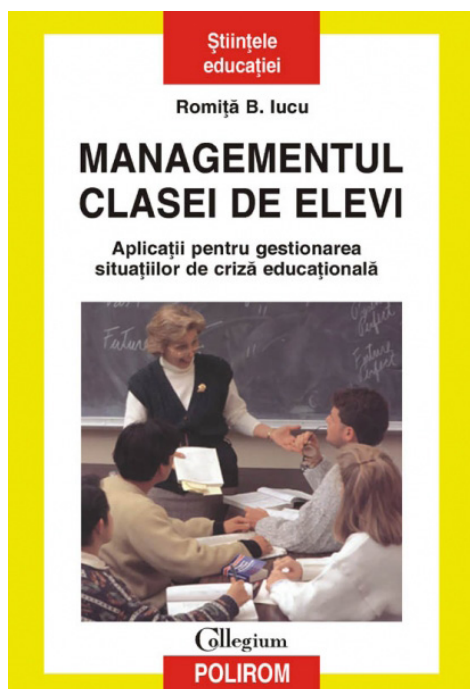
Din punct de vedere cognitiv, preadolescența este echivalentă cu dezvoltarea gândirii abstracte, a memoriei logice și a imaginației creatoare.

Cunoașterea caracteristicilor specifice vârstei participanților îi oferă profesorului posibilitatea de a se adapta mai ușor la nevoile unui elev și ale grupului din care acesta face parte.

În lucrarea *Managementul clasei de elevi*, lucrare în care se regăsește și definiția la care am făcut referire în paragraful anterior, sunt prezentate zece calități manageriale pe care un pedagog trebuie să le dețină sau dobândească și ulterior dezvolte pentru a deveni un bun profesor – manager. Acestea sunt, în ordinea stabilită de către autor, următoarele: planificare, organizare, comunicare, conducere, coordonare, îndrumare, motivare, consiliere, control, evaluare.

1 Mihai, Diaconu, *Educația și dezvoltarea copilului*, Editura ASE, București, 2007, p. 58.

2 Romică, Iucu, *Managementul clasei de elevi*, p. 15, 2005, https://www.academia.edu/25318095/MANAGEMENTUL_CLASEI_DE_ELEVI

Planificarea se referă la priceperea profesorului de a sistematiza toate informațiile pe care dorește să le împărtășească elevilor. În acest sens, acesta va ține cont de scopurile urmărite, dar și de caracteristicile grupului țintă.

Din punct de vedere al organizării, profesorul trebuie să fie preocupat să stabilească un program clar de activitate a clasei. În acest demers pot fi implicați și copiii, ceea ce va determina un grad mai mare de participare a lor în procesul educativ și de motivare pentru a îndeplini obiectivele alese.

Dezvoltarea capacității de a comunica a unui pedagog va influența în mod pozitiv atât procesul învățării, cât și relațiile profesor-elevi, elevi-elevi.

În calitate de conducător al unui colectiv de elevi, profesorul trebuie să țină cont în egală măsură de principiile sale de educator și de particularitățile grupului țintă.

Pentru a fi un bun coordonator, pedagogul trebuie să realizeze o legătură între scopurile fiecărui elev cu cele ale întregului grup având în grijă să nu afecteze relațiile dintre membri săi, dar și să eficientizeze timpul petrecut alături de aceștia.

Din poziția de îndrumător al elevilor, profesorul trebuie să fie atent la fiecare dintre ei, să îi cunoască și să îl îndrume în funcție de nevoile sale. Astfel, vor fi în avantaj atât elevul în cauză, cât și grupul căruia îi aparține.

Ca manager al unui colectiv de copii, unui pedagog îi revine și sarcina de a-i motiva pe aceștia să învețe. În acest sens este important ca profesorul

să descopere și să se folosească de interesele copiilor. Prin urmare, datorită curiozității, elevilor le va fi mult mai ușor să asimileze informații. De asemenea, aceștia trebuie susținuți prin intermediul modului de predare (de exemplu, profesorul poate apela la noile media- realitatea virtuală, realitatea augmentată etc.) și prin implicarea lor în diverse activități extrașcolare să își dezvolte gândirea, memoria, imaginația. Alături de motivație, acești factori cognitivi au un rol important în dezvoltarea performanței școlare. Profesorul poate apela și la motivația extrinsecă – notele pot reprezenta un stimul important în procesul de învățare. Ca și în cazul celorlalte aptitudini manageriale, și în ceea ce privește motivarea este important ca pedagogul să fie atent la fiecare elev în parte. Astfel, va putea decide în mod just asupra modalităților de a motiva copiii să își însușească informațiile împărtășite.

Pedagogul – manager trebuie să fie și un bun consilier. De exemplu, acesta îi poate îndruma pe elevi în ceea ce privește domeniul orientării profesionale.

Capacitatea de a controla activitățile educative presupune ca profesorul să urmărească procentul în care sunt îndeplinite cerințele intermediare în vederea realizării obiectivului final.

În ceea ce privește evaluarea, pedagogul trebuie să aprecieze măsura în care scopurile urmărite au fost atinse.

Ca să poată îndeplini rolul de profesor – manager cât mai bine, pedagogul trebuie să dobândească/dezvolte unele competențe umane, dar și manageriale. Din prima categorie face parte, de exemplu, capacitatea de a asculta părerile celor din jur – elevi, părinți, colegi, etc. În privința competențelor manageriale, poate cea mai importantă este cea de comunicare. Profesorul se adaptează și comunică diferit în funcție de nevoile grupului pe care îl manageriază, dar și al elevilor care îl alcătuiesc.

Așadar, buna funcționare din punct de vedere managerial a unui grup de elevi depinde nu doar de informațiile pe care un profesor le împărtășește în timpul orelor de curs, ci și de disponibilitatea de a se raporta la nevoile copiilor, de a comunica atât cu ei, cât și cu cei din jurul lor- prieteni, colegi, membrii familiei, ceilalți profesori etc.

În procesul educativ profesorul are un rol important, dar „Pedagogul nu este – și nu trebuie să încerce să fie – un creator. Este un grădinar care știe să cultive germenii.”¹ Așadar, un pedagog trebuie să fie atent la fiecare elev al său, la nevoile sale în așa fel încât să îi poată fi de folos lui, cât și întregului grup din care acesta face parte. Ținând cont de principiile didactice profesorul vine în întâmpinarea nevoilor participanților la cursurile sale. Și în cazul educației artistice, coordonatorul unui atelier de teatru, de exemplu, se poate ghida după aceleași reguli. În plus, respectarea lor de către profesor, îl va ajuta pe elev să dobândească și alte mijloace de gândire, de exprimare verbală etc.

Prin urmare, cele șapte principii didactice care pot fi aplicate și în pedagogia teatrală sunt următoarele:

- Principiul intuiției sau unității dintre senzorial și rațional (folosirea simțurilor în procesul de învățare);

- Principiul legării teoriei de practică (procesul de învățare este mai facil dacă partea teoretică este însoțită de exemple practice);

- Principiul însușirii conștiente și active a cunoștințelor (elevul este ajutat să nu își însușească informațiile în mod mecanic);

- Principiul sistematizării și continuității cunoștințelor (profesorul are obligativitatea să realizeze o structură clară a informațiilor pe care dorește să le transmită);

- Principiul accesibilității cunoștințelor sau respectării particularităților de vârstă (informația trebuie transmisă în așa fel încât receptorilor să le fie ușor să o înțeleagă);

- Principiul individualizării și diferențierii învățării (profesorul trebuie să fie în permanență atent la modul în care elevul se raportează la informația primită) ;

- Principiul însușirii temeinice a cunoștințelor (urmărește ca elevul să reușească să își însușească și să utilizeze informațiile primite).

Ca și în cazul cunoașterii caracteristicilor specifice vârstei participanților, stăpânirea domeniului managerial de către un profesor este esențială pentru procesul educativ (informal sau non – formal).

CAPITOLUL III OBIECTIVE

Obiectivul principal al atelierelor de vorbire pe care le-am susținut la Școala Gimnazială pentru Deficienți de Vedere – București a fost acela de a le prezenta participanților câteva mijloace la care pot apela pentru a-și dezvolta stima de sine. În acest sens, am propus jocuri de vorbire scenică, de dicție, cărora le-am subordonat exerciții de tipul celor care vizează dezvoltarea imaginației, empatiei, memoriei, spiritului de echipă etc.

Stima de sine este importantă în evoluția oricărui individ indiferent de vârsta sa, de mediul social din care provine, de preocupările sale, de nivelul intelectual etc. Renumitul psiholog Abraham Maslow (vezi anexa 3d) a situat stima de sine pe treapta a patra din Piramida Nevoilor – Piramida lui Maslow (vezi anexa 1c).

Prin urmare, nu este de mirare că stima de sine continuă și în prezent să reprezinte un subiect de

maxim interes pentru specialiștii din domeniul psihologiei. Astfel, au fost concepute mai multe teste care să măsoare nivelul stimei de sine. Dintre acestea, amintesc testul Rosenberg (anexa 1d).

În ceea ce privește atelierelor care constituie subiectul acestei lucrări, am ales să nu utilizez niciun astfel de test deoarece studiile pe care le am nu îmi permit să realizez o interpretare justă a lor. Așadar, doar m-am ghidat după caracteristicile stimei de sine crescute/scăzute, caracteristici stabilite de către experții în psihologie (de exemplu, un individ care se apreciază va fi mereu mândru de ceea ce a realizat).

Desigur că și discuțiile pe care le-am purtat cu psihopedagogul participanților la atelierelor au fost la fel de importante pentru îndeplinirea obiectivelor. Astfel, mi-am propus ca la finalul acestor întâlniri fiecare copil să rămână măcar cu un moment

¹ Jean, Chateau, *Copilul și jocul*, Editura Didactică și Pedagogică, Jean Chateau *L'Enfant et le jeu* – ed II, Les Édition du Scarabée Paris 1967, p.80.

în care a fost mândru de el, moment în care să se poată întoarce de fiecare dată când nu se va simți foarte sigur pe el.

Fiind vorba despre o activitate opțională, o activitate din domeniul artistic, am considerat că cea mai bună metodă de lucru este jocul. Pe parcursul vieții unui individ, jocul ocupă un rol esențial în dezvoltarea sa psihologică, educativă, emoțională etc. Începând cu vârsta de șase luni și până la șase-șapte ani, perioadă care coincide cu începe-rea școlii, activitatea principală prin care un copil își dezvoltă capacitățile afective, senzoriale etc. este jocul. Odată cu trecerea timpului, locul acestei activități este luat de preocuparea de a învăța și de a munci. Totuși, și în desfășurarea proceselor de învățare și muncă, jocul ocupă un rol important. Așadar, unui preadolescent îi va fi mult mai ușor să asimileze unele informații dacă va apela și la joc.

În lucrarea *Educația și dezvoltarea copilului*, conf. Univ. dr. Mihai Diaconu amintește despre convingerea lui A.N. Leontiev (psiholog rus; vezi anexa 3c) conform căreia copilul reușește să își însușească elementele cadrului socio-uman doar jucându-se. Prin urmare, prin intermediul jocului cei mici urmăresc, de exemplu, să imite acțiunile adulților. Chiar dacă se raportează astfel la mediul înconjurător și la noțiunile descoperite, folosindu-se de joc, copiii reușesc să atingă obiectivele pe care și le-au propus. Așadar, dacă un copil plănuiește să joace rolul unui bucătar care gătește o ciorbă, o va face în ciuda faptului că nu deține elementele reale îndeplinirii unei astfel de activități; pentru el va fi suficient să folosească frunzele în loc de carne, crenguțe pe post de ustensile de bucătărie etc. În cazul jocului nu este importantă

concluzia, ci modul în care se desfășoară etapele sale. „Lumea jocului este deci o anticipare a lumii preocupărilor serioase.”¹

În urma studiilor efectuate, Jean Piaget (psiholog elvețian, vezi anexa 3f) a stabilit că există o legătură strânsă între gradul de dezvoltare a gândirii și progresul jocului. Pornind de la această convingere, celebrul psiholog împarte jocurile în următoarele categorii: jocuri exercițiu, jocuri simbolice și jocuri cu reguli. Primele sunt specifice copiilor care au între 0 și 2 ani; acestea sunt reprezentate de activități care urmăresc adaptarea, de exemplu un bebeluș apasă de mai multe ori pe o jucărie zornăitoare. În ceea ce privește a doua categorie, acestea sunt caracteristice perioadei cuprinse între 2 și 6 ani și presupun metamorfozarea de către copii a elementelor reale în funcție de nevoile lor; de exemplu, un creion poate deveni, în caz de nevoie, o sabie. Jocurile cu reguli se transmit de la un copil la altul, de la un grup de copii la alt grup (de exemplu leapșa, baba-oarba etc.)

Așa cum am menționat într-unul dintre paragrafele anterioare, jocul are și un rol educativ - „...ca activitate didactică specifică îndeplinește multiple funcții: de distracție, de creativitate în conformitate cu vârsta, în final – de modelare și formare a personalității copiilor.”² Prin intermediul jocului, copiii sunt mai atrași de temele prezentate la orele de curs sau la atelierelor opționale. Așadar, profesorii pot apela la jocuri pentru a-i motiva pe elevi în procesul educativ.

Jocul nu înseamnă joacă, jocul presupune respectarea unor reguli pentru a putea avea un rezultat benefic; jocul reprezintă o modalitate la care poate apela orice profesor pentru a le stârni curiozitatea elevilor în privința materiei predate.

CAPITOLUL IV DESFĂȘURAREA ATELIERELOR

Așa cum am menționat în primele pagini ale lucrării, punctul zero în desfășurarea acestui atelier l-a reprezentat intenția de a nu renunța la jocurile și exercițiile importante ca urmare a faptului că participanții sunt nevăzători. Nicio clipă nu

i-am considerat pe cei cinci copii atipici ca fiind diferiți față de ceilalți alături de care am lucrat în diverse ocazii. Am socotit că este datoria mea să găsesc soluții în așa fel încât să nu fie privați de parcursul normal al unui atelier de acest gen.

1 Jean Chateau, *Copilul și jocul*, Editura Didactică și Pedagogică, București, pag. 23

2 www.marathon.ase.ro Dominteanu Teodora, *Jocul și rolul lui în dezvoltarea copilului*.

În timp ce persoanele tipice se bazează, în primul rând pe simțul văzului, cele atipice pun preț pe cel tactil și pe cel auditiv. Prin intermediul acestora ei ajung să vadă oamenii, să vadă spațiile în care se află, să vadă elementele care îi înconjoară etc, să își creeze imagini tactile și

auditive. Așadar, soluția la care am apelat în cazul unor jocuri a fost să schimb componenta predominant vizuală într-una tactilă și/sau auditivă.

Atelierul s-a desfășurat pe perioada a 6 săptămâni, fiecare întâlnire a durat aproximativ o oră și a avut o temă specifică:

- 1. JOCURI INTRODUCTIVE I / 21**
- 2. JOCURI INTRODUCTIVE II / 22**
- 3. RESPIRAȚIE ȘI ÎNCĂLZIRE FACIALĂ / 23**
- 4. Vocale ȘI CONSOANE / 24**
- 5. VOCEA / 25**
- 6. EXERCITII „ÎNCURCĂ LIMBA” / 26**

1. JOCURI INTRODUCTIVE I

Chiar dacă cei cinci participanți sunt colegi încă din clasa I, am hotărât să nu renunț la jocurile care vizează cunoașterea numelui celorlalți deoarece era prima oară când lucram împreună. Așadar, primul exercițiu propus a fost următorul – am format un cerc pe jos, am stabilit ordinea în care vom vorbi, iar apoi fiecare și-a spus prenumele și a adăugat un cuvânt care începe cu prima literă a prenumelui său, un cuvânt care îl reprezintă.

Am continuat cu un joc tot din categoria numelor, dar care urmărește dezvoltarea memoriei și simțului ritmic. Este vorba despre Nume de cod. Se joacă pe cerc, fiecare participant își alege un nume de cod format din dublarea unei silabe a prenumelui său (de exemplu, Alexandra devine în joc Dra-Dra) și îl comunică tuturor colegilor. Fiecare trebuie să rețină toate numele de cod, iar apoi, folosindu-se două tipuri de băți (aplauze de 2 ori pentru numele propriu de cod și două băți pe picioare pentru numele colegului ales să continue), jocul începe.

Acest exercițiu a reprezentat pentru mine un prim pas în cunoașterea lor. Am observat că funcționează foarte bine ca echipă, că sunt uniți, că unii dintre ei se critică mai mult decât ceilalți când greșesc, că tind să renunțe, dar că restul insistă și îi ajută să rămână în joc. Din punct de vedere al vorbirii am sesizat că nu este vorba de defecte majore de rostire, doar un caz

de rotacism (vezi anexă 2j.) și altul de sigmatism (vezi anexă 2k.). În cazurile celorlalți participanți am remarcat o vorbire încleștată (vocale închise), neglijență (consoane articulate incomplet) sau lipsă de intensitate.

Ținând cont de primul principiu didactic – cel al intuiției sau unității dintre senzorial și rațional, pentru prima întâlnire am ales și jocuri care urmăresc dezvoltarea simțurilor tactil și auditiv.

Așadar, copiii au primit câteva alimente pe care să le recunoască: paste, orez, zahăr, sare fină, sare grunjoasă. După ce au reușit să identifice produsele (folosind simțul tactil) i-am rugat să propună câte un cuvânt pentru fiecare, primul cuvânt la care se gândesc. Consider că acest tip de joc în care toate variantele de răspuns sunt corecte este foarte important. Prin intermediul său, participanții la atelier au ocazia să își exprime părerile, iar încrederea pe care o capătă astfel poate fi utilizată precum o trambulină în situațiile în care stima de sine nu este la un nivel foarte înalt. Prin urmare, acest joc poate fi considerat și un prim exercițiu de vorbire care contribuie la creșterea stimei de sine.

În ceea ce privește simțul auditiv jocul propus a fost următorul: ascultarea zgomotelor din exteriorul sălii de curs timp de 5 minute. Atunci când timpul a expirat fiecare dintre participanți a vorbit despre ceea ce a auzit. Unii dintre ei chiar au

imitat sunetele percepute. Aceștia, așa cum mi s-a comunicat de către psihopedagogul lor, fac parte din categoria celor care au un nivel mai crescut al stimei de sine.

2. JOCURI INTRODUCTIVE II

Partea a doua a categoriei Jocuri introductive a fost rezervată dezvoltării următoarelor aptitudini specifice în educația artistică: concentrarea atenției (vezi Anexă 2^a.), memoria (vezi Anexă 2h.), imaginația (vezi Anexă 2f.) și empatia (vezi Anexă 2d.).

Pentru acest atelier am ales ca joc de început/încălzire „Zip, Zap, Zop” -se joacă pe cerc, se alege ordinea în care participanții vorbesc, apoi fiecare va spune unul dintre cuvinte (zip zap zop). Am optat pentru acest exercițiu și pentru că poate reprezenta o bună metodă de încălzire vocală.

Din categoria „concentrarea atenției” am selectat următoarele jocuri: „observarea unui obiect” și „statuia, sculptorul și criticul de artă”. În ceea ce privește prima variantă de exercițiu am ales mai multe obiecte (pahar, carte, scaun, marionetă și cutie) pe care copiii le-au analizat, iar apoi au vorbit despre ce au observat. „Statuia, sculptorul și criticul de artă” este o propunere care urmărește dezvoltarea atenției prin intermediul simțului vizual în cazul participanților tipici și a celui tactil în cazul participanților atipici. Etapele de desfășurare sunt următoarele: se decide cine este sculptor, statuie și critic de artă, sculptorul îl modelează pe cel care este statuie și se retrage pe margine alături de ceilalți colegi, criticul de artă merge și studiază statuia timp de un minut – două, iar apoi se așează ca ea; la final sculptorul verifică dacă s-a respectat propunerea sa.

Atelierul a continuat cu un joc de memorie pe cerc - „Merg la piață și cumpăr...”. Am stabilit împreună ordinea în care vor vorbi, iar regula a fost ca cel care este numărul unu să completeze propoziția cu un cuvânt, apoi numărul doi să repete ceea ce a spus colegul său și să mai adauge un cuvânt etc. Pentru a reține mai ușor cuvintele, i-am rugat pe toți copiii să le rostească mai tare.

Pentru finalul atelierului am ales un joc de echipa popcorn. Toți copiii s-au transformat în boabe de popcorn care sunt preparate.

Astfel, așa cum mi-au spus la finalul jocului, nu s-au mai gândit că le este frică să vorbească în public, că poate spun ceva greșit deoarece au intenționat nu numai să țină ei minte cât mai multe cuvinte, ci și să își ajute colegii să rețină cele spuse.

În cazul dezvoltării imaginației am optat pentru „Poveste cu titlu dat”. Unul dintre copii a ales un titlu, iar apoi, pe rând, fiecare a contribuit la inventarea poveștii. Acesta a fost unul dintre jocurile care le-a plăcut cel mai mult. Toți au fost foarte creativi și au funcționat ca o adevărată echipă – s-au ajutat între ei în așa fel încât scopul exercițiului – crearea unei povești - să fie îndeplinit. Tot pentru dezvoltarea imaginației am revenit la obiectele analizate anterior, de data aceasta fiind vorba despre metamorfozarea lor, de exemplu, ce ar mai putea fi un pahar dacă nu ar fi pahar? La fel ca și în cazul poveștii inventate, răspunsurile oferite au subliniat faptul că sunt creativi (un pahar poate fi o tobă, o înghețată, un bec etc.).

Pentru dezvoltarea empatiei, am ales jocul „Da, și...”. Un participant propune o acțiune, iar ceilalți adaugă pe rând, alte variante care au legătură cu ceea ce s-a menționat înaintea lor. (de exemplu, Hai să mergem și în parc! Da, și să luăm bicicletele. Da, și să facem un picnic etc.)

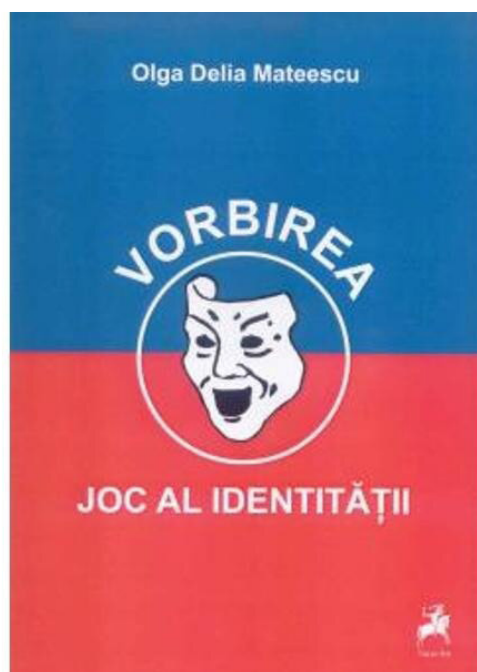
Primele două ateliere (Jocuri introductive I și Jocuri introductive II) au fost foarte importante în alegerea modului de desfășurare a următoarelor. Prin intermediul jocurilor propuse am avut ocazia să îi cunosc mai bine pe participanți, să aflu care sunt hobby-urile lor (cărți, muzică, desene animate, domeniul IT) și să adaptez informațiile despre vorbirea scenică în funcție de capacitatea lor de înțelegere, de nevoile și preocupările lor.

3. RESPIRAȚIE ȘI ÎNCĂLZIRE FACIALĂ

Și propunerile de exerciții din următoarele ateliere sunt subordonate ideii de a oferi mijloace prin care stima de sine să se dezvolte prin intermediul tehnicilor de vorbire scenică. Așa cum am menționat în paginile anterioare, un rol important în înțelegerea și executarea lor justă îl reprezintă imaginația (din acest motiv jocurile care urmăresc dezvoltarea imaginației sunt esențiale). Fie că este vorba despre exerciții de respirație sau despre cele numite încurcă limba, imaginația este nelipsită.

Atunci când vorbim în fața unui public se poate întâmpla să avem trac. Așa cum menționează actrița Olga Delia Mateescu (vezi Anexă 3e.) în cartea sa intitulată *Vorbirea, joc al identității*, o soluție împotriva tracului o reprezintă exercițiile de respirație.

După ce am discutat acest aspect împreună cu cei cinci participanți la atelier, după ce fiecare dintre noi a povestit un eveniment în care emoțiile l-au copleșit, vocea nu l-a ascultat și stima de sine a fost scăzută, am început antrenamentul.

Pentru exersarea respirației am propus două jocuri „Farfuria pe care este așezat un fel de mâncare favorit, neapărat fierbinte” și „Floarea preferată”. Fiecare copil și-a imaginat că are în față o farfurie cu mâncarea lui preferată. I-am rugat să ofere cât mai multe detalii despre aceasta – cum

este farfuria, dacă reușesc să simtă mirosul etc. Următoarea etapă a fost să ia cu lingura/furculița din farfurie, să simtă mirosul preparatului și să sufle pentru a-l răci. Astfel, s-au realizat inspirația și expirația controlat.

Apoi, am continuat cu cel de-al doilea joc floarea preferată. Principiul după care funcționează este același ca și în cazul farfuriei cu mâncare.

Cele două propuneri au fost exersate de câteva ori.

În continuare am discutat despre importanța antrenamentului facial și a rolului său în dobândirea unei vorbiri clare și corecte. Ulterior, am propus un set de exerciții pe care copiii l-au repetat de câteva ori- față zâmbitoare/ față încruntată, limba sus – jos – dreapta – stânga, căscături cu sunet/ fără sunet, strâmbături.

Pentru încheierea acestei întâlniri am propus jocul „Samurai”. Acesta urmărește dezvoltarea concentrării atenției, dar și exersarea respirației. Participanții formează un cerc și respectă succesiunea unor mișcări folosind de fiecare dată sunetul „ha”. Mișcările la care am făcut referire sunt următoarele: atac, predare, apărare, atac. „Samurai” face parte din categoria jocurilor importante (ca și „statuie, sculptor și critic de artă”) pe care le-am modificat pentru a fi accesibile și copiilor atipici. Astfel, am explicat mișcările în felul următor: atacul – o aruncare de minge, predarea – ridicat mâinile pentru întindere, iar apărarea – trasul unei perdele. Pentru a ști cine este cel atacat, atacatorul trebuie să spună și numele colegului său. Așadar, înainte de „ha” este rostit și unul dintre numele participanților. În cazul de față, copiii au dorit să folosească numele de cod. (vezi exercițiu „Nume de cod”, Jocuri introductive I).

După ce au exersat câteva minute jocul, le-am propus ca în cazul în care cineva greșește să meargă pe margine. M-am bucurat că cei despre care am observat că sunt mai critici cu ei înșiși nu au avut nicio problemă în a pierde, ba mai mult au insistat să repete jocul pentru a-și lua revanșa. Această atitudine de a ști să pierzi, de a nu renunța la luptă este o caracteristică a stimei de sine ridicată.

4. VOCALE ȘI CONSOANE

Acest atelier a fost împărțit în două categorii – teoretică și practică. În prima parte a atelierului am discutat despre modul în care se pronunță corect vocalele și consoanele. Iată care sunt regulile de rostire:

a. Vocale:

● A

Se pronunță având maxilarele (vezi Anexă 2g.) larg deschise (distanța dintre cele două maxilare trebuie să fie de două degete situate unul peste celălalt), buzele relaxate și limba pe planșeul bucal (vezi Anexă 2i.) în așa fel încât apexul ei să atingă incisivii inferiori.

● E

Rostirea corectă a acestei vocale se execută zâmbind, având maxilarele mai puțin deschise ca la „a” (distanța dintre cele două maxilare trebuie să fie cât degetul mare al unei palme) și limba cu apexul la incisivii inferiori.

● I

Se pronunță zâmbind puternic; distanța dintre maxilare este cea a unui deget mic de la o palmă, iar poziția limbii este la fel ca în cazul vocalei „e”.

● O

Se pronunță având maxilarele la fel de deschise ca în cazul vocalei „e”, buzele se rotunjesc, iar între vârful limbii și incisivii inferiori apare o distanță foarte mică.

● U

Se pronunță cu maxilarele deschise ca pentru „i”, cu limba ca pentru „o”, dar cu buzele ceva mai rotunjite în comparație cu aceasta din urmă.

● Ă

Se pronunță zâmbind, având maxilarele ca la „e” și poziția limbii ca la „a”.

● Î

Se pronunță având maxilarele ca la „i”, pe zâmbet, iar limba trebuie să aibă aceeași poziție ca la „ă”.

b. Consoane:

● M

Se pronunță având maxilarele foarte puțin deschise, cu limba pe planșeul bucal și vârful acesteia la incisivii inferiori.

● N

Se pronunță având maxilarele mai deschise în comparație cu cele de la „m”, pe zâmbet și cu vârful limbii la alveolele incisivilor superiori.

● L

Modul în care se realizează pronunțarea lui „l” se aseamănă cu cea a lui „n”; singura diferență constă în faptul că maxilarele sunt mai puțin deschise.

● R

Se pronunță la fel ca „l” și „n”, diferențele constând în următoarele caracteristici: maxilarele sunt mai puțin deschise, iar apexul vibrează când atinge alveolele incisivilor superiori.

● T

Se pronunță având maxilarele la o distanță foarte mică unul de celălalt, iar vârful limbii în timpul fonației (vezi Anexă 2e.) lovește puternic baza incisivilor superiori.

● D

Se pronunță la fel ca „t”. Diferența dintre cele două este următoarea: „t” este o consoană surdă (vezi Anexă 2c.), în timp ce „d” este una sonoră (vezi Anexă 2b).

● C

Se pronunță cu maxilarele deschise foarte puțin și cu vârful limbii la baza incisivilor inferiori.

● G

Se pronunță precum „c”, diferența dintre cele două fiind că una este sonoră (g), iar cealaltă surdă (c).

● F

Se pronunță având maxilarele foarte puțin deschise, limba se află pe planșeul bucal, apexul acesteia este la baza incisivilor inferiori, iar buza inferioară atinge incisivii superiori.

● V

Se pronunță la fel ca „f”. Diferențele dintre cele două sunt următoarele: una este consoană sonoră (v), iar cealaltă este surdă (f). Și buza inferioară este mai încordată ca la „f”.

● S

Se pronunță având maxilarele apropiate, pe zâmbet și cu vârful limbii, cât mai ascuțit la baza incisivilor inferiori.

- Z

Se pronunță la fel ca „s”; diferența este că „z” este o consoană sonoră, în timp ce „s” face parte din categoria celor surde.

- Ț

„Ț” este o consoană care se formează din fonemele „t” și „s”. Așadar, modul în care se formează această consoană este cel de formare a lui „t”, respectiv „s”. În vorbire, limba coboară de la „t” la „s”.

- Ș

Se pronunță având maxilarele la o distanță foarte mică mică unul de celălalt, pe zâmbet și cu vârful limbii în spatele alveolelor incisivilor superiori.

- J

Se pronunță la fel ca „ș”; „j” este o consoană sonoră, iar „ș” este o consoană surdă.

- H

„H” este o consoană surdă, care nu are o pereche sonoră și care se pronunță în următorul mod: maxilarele sunt foarte puțin deschise, iar limba își retrage puțin apexul față de incisivii inferiori.

- P

Se pronunță având maxilarele foarte puțin deschise, limba pe planșeul bucal, apexul atinge incisivii inferiori, iar buzele sunt strâns lipite.

- B

Se pronunță la fel ca „p”; „b” este consoană sonoră, iar „p” este surdă.”¹

Înainte de a începe exercițiile specifice subiectului acestui atelier, le-am reluat pe cele de respirație și încălzire facială. Apoi, pentru o mai bună înțelegere a mecanismelor de rostire a fonemelor le-am propus participanților să utilizeze păpușile tip mânășă. Astfel, rostind literele în timp ce

mâinile au mișcat păpușile, aceștia au avut ocazia să își formeze niște imagini tactile care să îi ajute în dobândirea unei vorbiri corecte. În plus, cei puțin mai timizi au putut să lucreze cu mai mult curaj deoarece au avut un alt punct de concentrare – să își împrumute vocile păpușilor.

Următoarea etapă în desfășurarea acestui atelier a fost cea a jocurilor. În vederea exersării pronunției corecte a vocalelor am propus pentru început jocul „Întrebare/Răspuns” – am alcătuit echipe formate din câte doi membri, unul adresează o întrebare, iar celălalt răspunde folosind aceleași cuvinte, cuvintele întrebunțate au fost : aha, ehe, ihi, oho, uhu.

În cazul consoanelor am optat pentru jocul „Discursul”. Fiecare copil și-a ales trei consoane și o temă de discurs (Harry Potter, tobe, calculator, muzică și dans) – toate cuvintele expunerii au fost înlocuite de respectivele foneme asupra cărora s-au decis (de exemplu, cuvintele „Povestea lui Harry Potter” s-au transformat în „T T T T”). În continuare, în funcție de nevoile vocale ale fiecăruia, le-am sugerat consoanele pe care să le folosească. Am procedat așa pentru a-i ajuta să își corecteze defectele de vorbire și să aibă o vorbire mai îngrijită. Pentru corectarea rotacismului am ales T, D, L și grupul de sunete BRRR. În ceea ce privește sigmatismul am optat pentru Z și S, iar pentru dobândirea unei vorbiri îngrijite am ales T, D, L și N.

Repetarea acestor jocuri i-a ajutat să observe schimbările în bine care au apărut chiar și în cazul unui timp de exersare atât de scurt. La finalul atelierului au plecat foarte bucuroși și încrezători în ceea ce pot realiza. Pentru fixarea noilor deprinderi le-am sugerat să repete întregul antrenament (respirație, încălzire facială, vocale și consoane) zilnic, timp de 10 – 15 minute.

5. VOCEA

În cadrul acestui atelier prioritate au avut jocurile care au ca scop exersarea variațiilor de intensitate și dezvoltarea clarității vorbirii. După efectuarea antrenamentului de încălzire vocală

(exerciții de respirație și încălzire facială) le-am recomandat copiilor un prim exercițiu care să îi ajute să dobândească o vorbire mai clară, mai puțin înțeleștată – „Vorbit doar cu vocale” (se

¹ Ioana Perescu, *Organicitatea defectelor de vorbire în teatru și film, rostire definitorie în construirea personajelor*, teză de doctorat, pp. 113-116.

alege un text din care se pronunță doar vocalele ca și când numai acestea formează cuvintele). Am ținut cont că toți sunt fani Harry Potter și le-am propus ca bază de lucru câteva propoziții alese din volumul I al acestei serii literare. Pentru început le-am repetat de mai multe ori în varianta lor originală, iar apoi fiecare le-a rostit conform cerinței exercițiului. De exemplu, propoziția „Harry aproape că uitase că rezultatele examenelor nu fuseseră anunțate.”¹ S-a transformat astfel: „Ay („y” este echivalentul lui „i”) aoe ă uiae ă euae eaeo u ueeă auae.”

Pentru exersarea următorului exercițiu din categoria „vorbi clară” – „Cuvânt – zoa – cuvânt” – am folosit tot propozițiile alese din Harry Potter. (exemplu: Harry/zoa/aproape/zoa/ că/zoa/ uitase/zoa/că/zoa/rezultatele/zoa/examenelor/zoa/nu/zoa/fuseseră/zoa/anunțate/zoa.)

În privința variațiilor de intensitate am optat pentru două jocuri: „Reflectorul” și „Distanțe diferite”. În cazul primei propuneri copiii au format un cerc în jurul unui coleg. Datorită faptului că toate atelierele s-au desfășurat în Sala Senzorială a unității de învățământ (vezi Anexă 1a. și Anexă 1b.), o sală pe care ei o cunosc foarte bine, le-a

fost foarte ușor să se raporteze la distanțele dintre ei. Cel care este în mijloc, sub un reflector imaginar, fredonează o melodie, iar atunci când, din diverse motive (plictiseală, emoții, uitarea versurilor etc.), vrea să se retragă trebuie să cânte mai tare în așa fel încât unul dintre colegi să îl audă, să îi spună că vrea să îl ajute (acesta este un semnal și pentru ceilalți participanți la joc pentru a ști cine urmează să meargă în centru) și să continue el jocul.

Pentru „Distanțe diferite” participanții au format echipe de câte doi membri. Unul dintre ei a jucat rolul de povestitor, iar celălalt de spectator. Cel care a spus povestea și-a ales un spațiu din sală și în timp ce a vorbit s-a raportat la distanța dintre el și colegul său. De fiecare dată când acesta a ales să se miște (să se apropie/să se îndepărteze) a trebuit să spună cuvintele mai aproape/mai departe. Astfel, cei doi au avut ocazia să exerseze intensitatea vorbirii urmărind îndeplinirea unui obiectiv clar – acela de a fi auziți.

La finalul atelierului i-am rugat să continue să repete zilnic toate exercițiile propuse – de respirație, de încălzire facială, pentru consoane, vocale și voce.

6. EXERCITII „ÎNCURCĂ LIMBA”

Ultimul atelier de vorbire scenică a fost dedicat exercițiilor „încurcă limba”. În cartea sa, „Arta vorbirii scenice”, Sandina Stan (vezi Anexă 3h.) definește acest tip de exerciții ca fiind „...o gimnastică eficientă a articulării.”² Pentru un rezultat cât mai bun este recomandat ca acestea să fie memorate. De aceea am ales niște variante mai scurte, iar pe unele le-am adaptat în așa fel încât fiecare cuvânt să aibă o reprezentare tactilă sau auditivă pentru copii. Este important ca textele rostite să fie înțelese. Astfel, se rețin mai ușor. În acest sens le-am propus ca pentru fiecare cuvânt să aleagă o mișcare potrivită sau un sunet specific. Iată câteva variante de jocuri „încurcă limba” pe care le-au exersat participanții la atelier:

- Capac cu cupă/Cupă cu capac;
- Pe cap un capac, pe capac un ac;
- Lumea de la Oradea stătea pe șosea și vorbea despre cafea;
- Ai spus șapte sape late? Nu, am spus șaptezeci și șapte de sape late.

Pentru exersarea lor am ales două jocuri: „Sunt...și vorbesc așa.” și „Concursul”. Modul de desfășurare a primei propuneri a fost următorul: fiecare copil și-a ales un text pe care, ulterior, l-a rostit în mai multe variante – ca un robot, ca un profesor, ca un leu, ca un om de afaceri, ca o vrăjitoare, etc.

În cazul celui de al doilea joc a fost vorba, evident, despre un concurs – față în față, doi copii au avut ca temă să spună în același timp un exercițiu

1 J. K. Rowling, *Harry Potter și piatra filozofală*, Editura Egmont, București, 2005, p. 222.

2 Sandina, Stan, *Arta vorbirii scenice*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972, p. 128.

„încurcă limba”. Cel care a greșit primul a mers pe margine, iar câștigătorul a continuat jocul împotriva altui coleg.

Și înaintea jocurilor de dicție de acest fel participanții au efectuat exercițiile prezentate în atelierele anterioare.

CONCLUZII

La finalul fiecărui atelier a avut loc și o sesiune de schimbat păreri. Astfel, eu le-am împărtășit observațiile mele în legătură cu progresele lor, cu aspectele asupra cărora mai pot insista, iar ei și-au exprimat opiniile în legătură cu exercițiile pe care le-am propus. Așa am aflat, de exemplu, că le place foarte mult să inventeze povești și că exercițiile de încălzire facială sunt „un pic cam plictisitoare”. Datorită sincerității lor am putut să adaptez jocurile fără a renunța vreo clipă la calitatea atelierelor sau la vreuna dintre temele importante de studiu.

Timp de șase săptămâni am avut ocazia să lucrez alături de niște copii creativi, receptivi, curioși care au evoluat de la o întâlnire la alta. Chiar dacă uneori s-au îndoit de capacitatea lor de a îndeplini obiectivul unui exercițiu nu s-au dat niciodată bătăuți.

Au fost multe clipe emoționante petrecute împreună cu ei, dar în continuare mă voi referi la una

dintre cele care are legătură directă cu subiectul lucrării mele – creșterea stimei de sine prin intermediul exercițiilor de vorbire scenică. Așadar, este vorba despre momentul în care una dintre participante a reușit să își învingă teama de a vorbi mai tare și a primit aplauze din partea colegilor săi. O dovadă a faptului că acest exercițiu a ajutat-o să își schimbe părerea despre sine a fost ceea ce mi-a spus la începutul următorului atelier: „Sunt mândră de mine! Toată săptămâna am vorbit tare.”

Un argument în plus în favoarea folosirii vorbirii scenice pentru dezvoltarea stimei de sine îl reprezintă și părerea celorlalți profesori care au remarcat modul pozitiv în care s-au schimbat cei care au participat la ateliere.

În ceea ce mă privește a fost o adevărată bucurie să lucrez alături de ei și să le pot împărtăși din cunoștințele mele.

BIBLIOGRAFIE

1. Burlea, Georgeta, Burlea, Marin, „Dicționar explicativ de logopedie”, Editura Polirom, 2011, București;
2. Chateau, Jean, „Copilul și Jocul”, Editura Didactică și Pedagogică, București;
3. Darie, Bogdana, „Curs de arta actorului Improvizatia”, UNATC Press, București, 2015;
4. Diaconu, Mihai, „Educația și dezvoltarea copilului”, Editura ASE, București, 2007;
5. Mateescu, Olga, Delia, „Vorbirea, joc al identității”, Editura Tracus Arte, București, 2009;
6. Perescu, Ioana, „Organicitatea defectelor de vorbire în teatru și film, rostire definitorie în construirea personajelor”, teză de doctorat;
7. Popa, Camelia, „Noțiuni de psihologia educației și management al clasei de elevi”, UNATC Press, București, 2017;
8. Rodenburg, Patsy, „The right to speak”, Methuen Drama Random House, Londra, 1992;
9. Sandina, Stan, „Arta vorbirii scenice”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972;
10. Spolin, Viola, „Improvizație pentru teatru”, U.N.A.T.C. PRESS, București, 2008.

WEBGRAFIE

<https://www.academia.edu/11205405/69277204-Dictionar-de-Psihologie-Larousse-Norbert-Sillamy>;
<https://www.academia.edu/9746222/Dictionar-Psihologie-LarousseNorbert-Sillamy>;
https://www.academia.edu/13077918/Psihologia_Varstelor_Dezvoltarii;
www.marathon.ase.ro>vol1, Dominteanu Teodora, JOCUL ȘI ROLUL LUI ÎN DEZVOLTAREA COPILULUI;

[http://improvincyclopedia.org/games/;](http://improvincyclopedia.org/games/)

unatc.ro > pedagogie > pdf Caietele Pedagogiei Teatrale, Vol. 1, UNATC Press, București, 2018;

https://www.academia.edu/25318095/MANAGEMENTUL_CLASEI_DE_ELEVI;

https://www.academia.edu/9772380/Interpretarea_scalei_stimei_de_sine_Rosenberg_1965.

ANEXE

Anexă 1

Anexă 1a.

Anexă 1b.

Anexă 1d.: Testul Rosenberg

1. Cred că sunt un om de valoare sau cel puțin la fel de bun(ă) ca alții.
2. Cred că am câteva calități remarcabile.
3. În general, înclin să cred că sunt un (o) ratat(ă), un (o) nerealizat(ă).
4. Sunt capabil(ă) să fac lucruri la fel de bine ca ceilalți oameni.
5. Nu cred că am prea multe lucruri cu care să mă pot mândri.
6. Am o atitudine pozitivă față de propria persoană.
7. În ansamblu, sunt mulțumit(ă) de mine.
8. Aș vrea să pot avea mai mult respect față de propria persoană.
9. Din când în când am senzația că sunt inutil(ă).
10. Uneori cred că nu sunt bun(ă) de nimic.

Sursă: http://www.testpsihologice.net/rosenberg#.XuI4_0UzZPY

Anexă 2

Anexă 2a.: Atenție – Concentrare a spiritului asupra a ceva. A fi atent înseamnă, într-un fel, a te închide față de lumea exterioară spre a te focaliza asupra ceea ce te interesează. (<https://www.academia.edu/9746222/Dicționar-Psihologie-Larousse> Norbert Sillamy, p.36)

Anexă 2b.: Consoană sonoră – vibrațiile laringelui sunt prezente în rostire.

Anexă 2c.: Consoană surdă – vibrațiile laringelui sunt absente în rostire.

Anexă 2d.: Empatie – Rezonanță, comunicare afectivă cu semenul. (<https://www.academia.edu/11205405/69277204-Dictionar-de-Psihologie-Larousse-Norbert-Sillamy> p. 114)

Anexă 2e.: Fonație – Capacitatea particulară a laringelui omului de a modula cuvintele, capacitate la care contribuie și cavitatea bucală, faringiană, alături de sistemul rinosinuzal. (Georgeta Burlea, Marin Burlea, Dicționar explicativ de logopedie, Editura Polirom, 2011, București, p.160)

Anexă 2f.: Imaginație – Aptitudine de a ne reprezenta obiectele absente și de a combina imaginile. (<https://www.academia.edu/11205405/69277204-Dictionar-de-Psihologie-Larousse-Norbert-Sillamy> p. 153)

Anexă 2g.: Maxilar – Unul dintre cele două oase pe care se sprijină dinții. (Georgeta Burlea, Marin Burlea, Dicționar explicativ de logopedie, Editura Polirom, 2011, București, p. 229)

Anexă 2h.: Memorie – Persistență a trecutului. (<https://www.academia.edu/11205405/69277204-Dictionar-de-Psihologie-Larousse-Norbert-Sillamy> p. 193)

Anexă 2i.: Planșeu bucal – Formațiune osoasă și musculară care separă cavitatea bucală de cea nazală. (Georgeta Burlea, Marin Burlea, Dicționar explicativ de logopedie, Editura Polirom, 2011, București, p. 276)

Anexă 2j.: Rotacism – Distorsionarea vibrantei „r” (Georgeta Burlea, Marin Burlea, Dicționar explicativ de logopedie, Editura Polirom, 2011, București, p. 308)

Anexă 2k.: Sigmatism – Defect de pronunție a siflantelor, șuierătoarelor și africatelor. (Georgeta Burlea, Marin Burlea, Dicționar explicativ de logopedie, Editura Polirom, 2011, București, p. 324)

Anexă 3

Anexă 3a. Diaconu, Mihai – Doctor în Pedagogie, cărți publicate: Tratat de pedagogie universală, București, Editura Academiei Române, Sociologia Educației, Editura ASE, București etc.

Anexă 3b.: Iucu, Romiță – Profesor universitar doctor la Universitatea din București, Facultatea de Psihologie și Științele Educației.

Anexă 3c.: Leontiev, A. N – Psiholog rus, întemeietorul teoriei activității.

Anexă 3d.: Maslow, Abraham – Psiholog umanist american

Anexă 3e.: Mateescu, Olga Delia – Actriță, scriitoare, profesor universitar.

Anexă 3f.: Piaget, Jean – Psiholog, biolog logician și filozof, lucrări: Psihologia copilului, Psihologia inteligenței etc.

Anexă 3g.: Rodenburg, Patsy – Antrenor vocal, autor și regizor de teatru, cărți: The actor speaks, Speaking Shakespeare.

Anexă 3h.: Stan, Sandina – Actriță, profesor de Artă și tehnica vorbirii.

6. KIT DE EVALUARE LOGOPEDICĂ

ȘOIMIȚA GHERLE

Dragi colegi,

Ne adresăm în primul rând profesorilor logopezi școlari, care au mulți elevi cuprinși la cabinet pentru terapie logopedică.

Am încercat să concepem instrumente de lucru, cât mai operative, ca să ne simplificăm măcar partea scriptologică.

Astfel, fișa de evaluare logopedică cuprinde, ca un tablou, pe o singură pagină toate aspectele vizate de noi pentru aptitudinile de școlaritate ale elevului. Pentru fiecare obiectiv logopedic vă propunem o fișă de evaluare inițială și respectiv,

finală, unde putem sublinia sau adnota constatările noastre.

Fișa de observație a elevului conține exerciții logopedice extrase din planificările terapeutice, ce se pot realiza cu logopatul. Aceste activități vor fi înregistrate prin date, observații sau se propun și alte demersuri terapeutice.

Am realizat fișe de lucru pentru elevi atât pentru pronunție, cât și pentru exersarea citit-scrisului.

Materialul verbal propus ar putea fi utilizat ca temă de casă. Dăm posibilitatea părintelui sau învățătorului să-și aducă aportul la corectarea pronunției copilului.

APTITUDINI LOGOPEDICE DE ȘCOLARITATE

FIȘA DE EVALUARE LOGOPEDICĂ

TESTE DE EVALUARE INIȚIALE ȘI FINALE PENTRU FIECARE OBIECTIV LOGOPEDIC

FIȘE DE LUCRU PENTRU CORECTAREA DISLALIEI

FIȘE DE LUCRU PENTRU CORECTAREA TULBURĂRILOR DE CITIT-SCRIS

ALBUM LOGOPEDIC – MATERIAL VERBAL

BIBLIOGRAFIE

APTITUDINI DE ȘCOLARITATE VIZATE DE LOGOPEDUL ȘCOLAR pentru copilul de 6 ani, care vine în clasa pregătitoare

SCHEMĂ CORPORALĂ: Să deseneze omul, să denumească părțile corpului și să cunoască rolul/funcționalitatea acestora; să-și cunoască propria lateralitate (stânga-dreapta) și tranzitiv (în oglindă).

CULORI, FORME ȘI DIMENSIUNI: Să cunoască denumirea culorilor și să le folosească adecvat într-un desen, respectând culoarea naturală, să denumească formele geometrice și să le asocieze cu diferite corpuri geometrice întâlnite în mediul înconjurător, să realizeze comparațiile: mai mare/mic, lung/scurt, înalt/scund, gros/subțire sau „la fel”.

ORIENTARE SPAȚIALĂ ȘI TEMPORALĂ: Să cunoască spațiul din imediata apropiere, pozițiile spațiale: lângă, în față, în spate, pe, în, deasupra; denumirea anotimpurilor, a zilelor săptămânii, a momentelor principale ale zilei, orientarea după orarul școlar și ceas.

AUDIȚIA, ATENȚIA, MEMORIA AUDITIVĂ ȘI NIVELUL DE DEZVOLTARE A AUZULUI FONEMATIC: Să distingă sunetele din natură și să le reproducă vocal, să memoreze și să reproducă scurte fragmente ritmice, melodice, serii de silabe și cuvinte; să identifice sunetul în cele trei poziții din cuvânt; să recunoască sunetele apropiate acustic și ca loc de articulare.

PRONUNȚIA: Să emită vocal toate sunetele limbii române printr-o articulare corectă și clară.

VOCABULAR: Să aibă cunoștință de propria identitate: nume, familie; Să cunoască noțiunile categoriale: fructe, legume, animale, îmbrăcăminte, jucării, mobilier, mijloace de transport și meserii; Să folosească propoziții simple și propoziții dezvoltate – însușiri ale obiectelor, respectând structura gramaticală în ceea ce privește numerația, articolele hotărâte și nehotărâte

APTITUDINI DE ȘCOLARITATE VIZATE DE LOGOPEDUL ȘCOLAR pentru elevul din clasa a II-a

CITIRE: Să citească conștient la nivelul literei, silabei, cuvântului și propoziției; să citească expresiv, cu respectarea semnelor de punctuație.

SCRIERE: Să scrie lizibil, să respecte transcrierea fonetică, ortogramele și așezarea în pagină a textului scris; să realizeze copierea, transcrierea și dictarea; să alcătuiască propoziții și să compună un text scurt.

FIȘA DE EVALUARE LOGOPEDICĂ A ELEVULUI

Clasa/vârsta _____

An școlar _____

Diagnostic _____

Cauze: organice/funcționale _____

Sunete afectate _____

Motricitate generală și fină: mobilitate bună/coordonare deficitară _____

Aparatul fono-articulator: fără modificări/cu malformații la nivelul buzelor/limbii/dinților _____

Respirație: normală/cu dificultăți _____

Mișcări fonoarticulatorii: normale/deficitară _____

Aparatul auditiv: auz normal/ cu pierderi de auz _____

Stucturi perceptiv motrice	Schemă corporală		Culori, forme și dimensiuni		Orientare spațială și temporală	
Rezultatele testării inițiale/finale						

Audiție	Diferențiere auditivă		Diferențiere ritmică		Diferențiere fonematică	
Rezultatele testării inițiale/finale						

Pronunție	Sunete, grup de sunete		Sunete în cuvinte		Sunete în propoziții	
Rezultatele testării inițiale/finale						

Dezvoltarea vocabularului	Cuvinte		Propoziții simple și dezvoltate		Structură gramaticală	
Rezultatele testării inițiale/finale						

Citire	Literă		Silabe și cuvinte		Propoziție și text	
Rezultatele testării inițiale/finale						

Scriere	Copiere și transcriere		Dictare		Compunere	
Rezultatele testării inițiale/finale						

Notă: În dreptul rezultatelor se va consemna un calificativ (**I. S. B.**), corespunzător cu performanța slabă/insuficientă, medie sau bună.

SCHEMA CORPORALĂ/ *testare inițială*

REZULTAT: I. S. B. (se încercuiește calificativul)

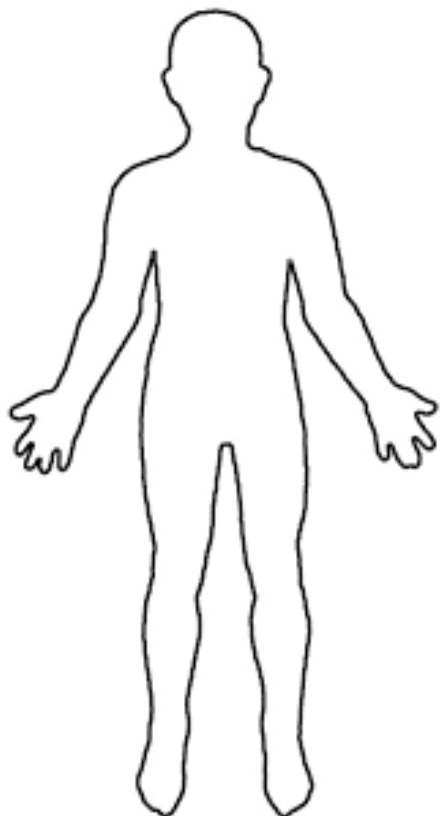
SARCINI:

Desenează fața copilului!

Denumeste părțile corpului omenesc!

Desenează inima în partea stângă a corpului uman!

Cu ce parte a corpului putem vorbi? Dar auzi?

SE EVALUEAZĂ NIVELUL DE CUNOAȘTERE A CORPULUI UMAN: denumirea părților corpului, funcționalitatea acestuia și lateralitatea.

FIȘA DE OBSERVAȚIE LOGOPEDICĂ ȘI DEMERSUL TERAPEUTIC PENTRU FORMAREA SCHEMEI CORPORALE

În urma evaluării inițiale, s-a constatat _____

_____ Exerciții pentru cunoașterea propriului corp (observare, denumire, mișcare cu brațele, picioarele, cap, etc., alcătuirea corpului uman din elemente puzzle, desen cu respectarea simetriei)

_____ Exerciții pentru educarea și dezvoltarea simțurilor (kinestezic, olfactiv, gustativ etc.)

_____ Exerciții pentru cunoașterea lateralității (proprie și tranzitivitatea - în oglindă, păpușă, desen)

Notă: Pe spațiile punctate se va trece perioada în care se realizează acele secvențe de activitate. Pe spațiul rămas liber profesorul logoped poate aduce completări. Se pot nota, de asemenea, și alte activități propuse și realizate, progresul înregistrat, adnotări privind comportamentul elevului în desfășurarea demersului terapeutic. O altă precizare: se va parcurge doar etapa terapeutică necesară, în funcție de rezultatul examinării complexe a elevului.

SCHEMA CORPORALĂ/ testare finală

REZULTAT: I. S. B. (se încercuiește calificativul)

SARCINI:

Desenează un om cât poți tu mai bine!

Denumeste părțile corpului omenesc!

Desenează o floare în mâna stângă a omului desenat de tine!

Cu ce parte a corpului putem mirosi floarea? Dar vedea?

Se evaluează nivelul de cunoaștere a corpului uman: denumirea părților corpului, funcționalitatea acestuia și lateralitatea.

CULORI, FORME ȘI DIMENSIUNI/ testare inițială

REZULTAT: I. S. B. (se încercuiește calificativul)

SARCINI:

Ce observi în desen?

Colorează desenul în culori naturale! Denumeste culorile folosite!

Ce formă au ferestrele? Dar ușa, acoperișul casei, soarele, bradul?

Desenează alături figurile geometrice corespunzătoare!

Cum este bradul față de casă?

Se evaluează nivelul de cunoaștere a culorilor, formelor și dimensiunilor: denumirea culorilor principale și secundare, folosirea adecvată a acestora; recunoașterea formelor geometrice din natură, desenarea pătratului, dreptunghiului, trapezului, cercului și triunghiului; realizarea comparației „mai înalt”.

FIȘA DE OBSERVAȚIE LOGOPEDICĂ ȘI DEMERSUL TERAPEUTIC PENTRU FORMAREA STRUCTURILOR PERCEPTIV-MOTRICE DE CULORI, FORME ȘI DIMENSIUNI

În urma evaluării inițiale, s-a constatat _____

_____ Exerciții pentru recunoașterea culorilor principale și secundare (observare din mediul înconjurător – iarba este verde, soarele este galben, cerul este albastru, lemnul este maro etc. Asocierea acestor culori cu acuarelele sau creioanele corespunzătoare și folosirea adecvată a acestora în diferite planșe de colorat.)

_____ Exerciții pentru recunoașterea formelor geometrice (observare din mediul înconjurător – bancă, ușa, ceas, coif, minge, glob, ou, cartof etc. Desenarea figurilor geometrice corespunzătoare – pătrat, dreptunghi, cerc, oval.)

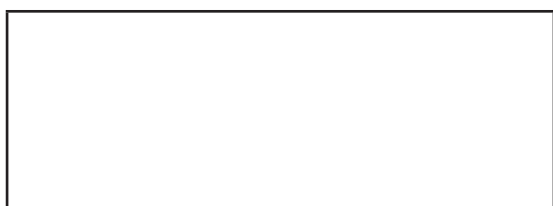
_____ Exerciții pentru compararea dimensiunilor (observare din mediul înconjurător –vaca este mai mare decât câinele /atenție! să recunoască această constanță și în diferite desene, chiar dacă, de exemplu câinele apare mai mare, din cauza planului mai apropiat, iar vaca este în plan îndepărtat!/, băiatul X este mai înalt decât colegul lui, mingea este mai mare decât mărul, creionul este mai scurt decât pensula, cartea asta este la fel de groasă ca și cealaltă etc. Desenarea în schiță a unor obiecte, figuri geometrice în paralel pentru a fi comparate.)

CULORI, FORME ȘI DIMENSIUNI/ TESTARE FINALĂ

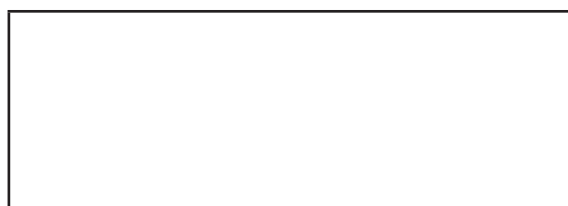
REZULTAT: I. S. B. (se încercuiește calificativul)

Sarcini:

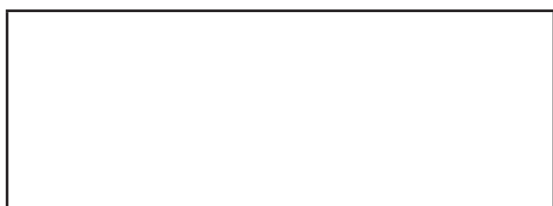
Desenează și colorează după următoarele cerințe!

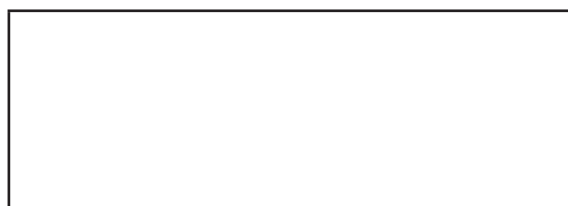
Un pătrat roșu

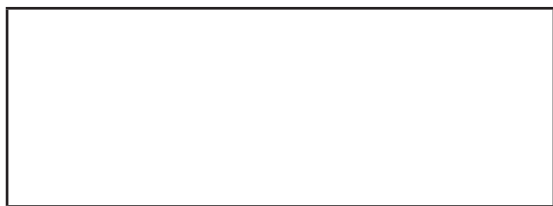
Un pătrat mai mic, albastru

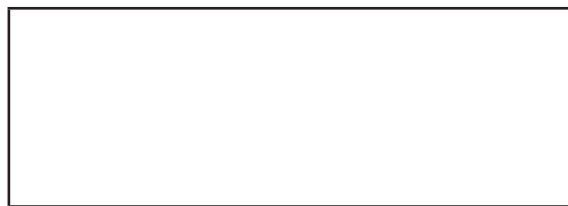
O casă

O cușcă pentru câine

Un drum

Un drum, tot atât de lung

SE EVALUEAZĂ NIVELUL DE CUNOAȘTERE A CULORILOR, FORMELOR ȘI DIMENSIUNILOR: denumirea formelor geometrice, a culorilor, realizarea unor desene respectând cerințele privitoare la dimensiuni.

ORIENTARE SPAȚIALĂ ȘI TEMPORALĂ/ testare inițială

REZULTAT: I. S. B. (se încercuiește calificativul)

SARCINI:

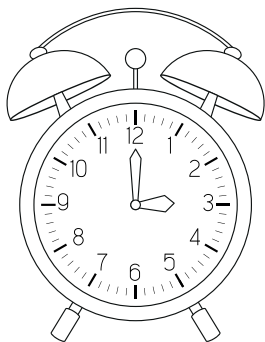
Unde locuiești? (strada, cartier, oraș)

La ce școală înveți? (școala, clasa)

Unde se află lingura față de pahar?

În ce anotimp ne aflăm? Care sunt fenomenele acestui anotimp?
Care sunt anotimpurile anului?
Care sunt zilele săptămânii?
Care sunt momentele zilei?

Cât este ora?

Desenează un ceas care să arate ora 8!

SE EVALUEAZĂ NIVELUL DE ORIENTARE SPAȚIALĂ ȘI TEMPORALĂ: cunoașterea spațiului din imediata apropiere, a pozițiilor spațiale: lângă, în față, în spate, pe, în, deasupra; denumirea anotimpurilor, a zilelor săptămânii, a momentelor principale ale zilei, orientarea după orarul școlar și ceas.

FIȘA DE OBSERVAȚIE LOGOPEDICĂ ȘI DEMERSUL TERAPEUTIC PENTRU FORMAREA STRUCTURILOR PERCEPTIV-MOTRICE DE ORIENTARE SPAȚIALĂ ȘI TEMPORALĂ

În urma evaluării inițiale, s-a constatat _____

_____ Exerciții pentru cunoașterea locului unde trăiește și își desfășoară activitatea elevul (cunoașterea adresei, orașului, țării). Observarea în natură a poziției diferitelor corpuri (copacul e în fața blocului, acoperișul este deasupra casei, copilul e în clasă etc.), manipularea obiectelor și precizarea poziției lor față de un reper, astfel încât să folosească particulele lângă, în, pe, sub, deasupra, la stânga, la dreapta etc. Desene date în care elevul să plaseze anumite elemente în funcție de cerință: de exemplu, „Fă un cerc deasupra pătratului!”

_____ Exerciții pentru cunoașterea și aprecierea timpului (denumirea anotimpurilor și caracteristicile lor se pot desprinde din tablouri tematice, zilele săptămânii vor putea fi reținute din orarul școlar – se pot cuprinde și noțiuni de azi, mâine, poimâine, ieri, alaltăieri, iar momentele zilei vor fi asociate cu activitățile zilnice ale elevului. De asemenea, se fac exerciții de numerație și de scriere a cifrelor pentru a fi identificate pe cadranul ceasului.

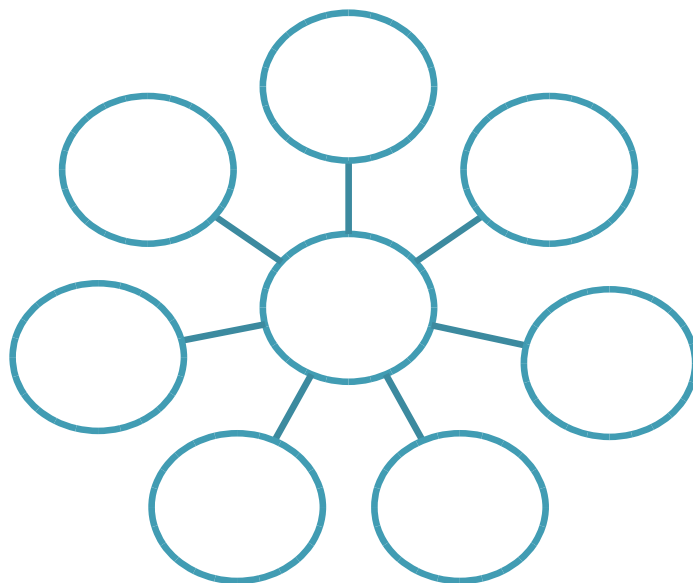
ORIENTARE SPAȚIALĂ ȘI TEMPORALĂ/ TESTARE FINALĂ

REZULTAT: I. S. B. (se încercuiește calificativul)

SARCINI: Unde locuiești? (strada, cartier, oraș) La ce școală înveți? (școala, clasa)

Desenează la dreapta liniei un cerc și un oval, iar la stânga liniei vei desena un pătrat și un dreptunghi!

Numerotează zilele săptămânii!

SE EVALUEAZĂ NIVELUL DE ORIENTARE SPAȚIALĂ ȘI TEMPORALĂ: cunoașterea spațiului apropiat și din imediata apropiere, a pozițiilor spațiale: la stânga, la dreapta, precum și ordinea zilelor din săptămână.

DIFERENȚIERE AUDITIVĂ, RITMICĂ ȘI FONEMATICĂ/ TESTARE ÎNȚIALĂ

REZULTAT: I. S. B.

SARCINI:

Închide ochii și încearcă să spui ce fel de sunete auzi! Dacă poți, le redai prin acțiuni sau voce!
(Se reproduc zgomote din natură, onomatopee, instrumente etc. – la diferite intensități și pe tonuri diferite.)

Vei auzi o serie de sunete cu ritmuri diferite. Va trebui să le reproducă în aceeași ordine!

///...//.../ //...//...// /...///.../.../ //...//.../...// ///...//...//...//
(Ritmul poate fi marcat prin percuție, silabe sau melodie)

Repetă după mine seriile de silabe/cuvinte!

Ra-fe da-bi-na ag-as-al-ad lol-fag-tot masă-zece-vestă-caiet etc.

Ce sunet auzi la începutul silabei *da, se, mi* etc.? Dar la începutul cuvântului *tren, gară, mare* etc?
(Se utilizează albumul logopedic)

Ce sunet auzi la sfârșitul silabei *mor, fa, ul* etc.? Dar la sfârșitul cuvântului *canapea, arc, foi* etc?

Spune dacă auzi sunetul R în interiorul cuvintelor *vară, pastă, gard*. Dar sunetul F, în cuvintele: *parfum, cafea, carte* etc.?

Spune care dintre aceste sunete (A, Ă, E, I, Î, O, U) le auzi în următoarele cuvinte: *râde, soare, viață, seară, plouă, maieu!*

Identifică sunetele date în perechi din următoarele silabe și cuvinte!

Pronunță după mine silabele și cuvintele! (opțional)

S-Z

sa-za	zi-si	sare-zare	vaze-vase	desenează	interzis
-------	-------	-----------	-----------	-----------	----------

S-T

so-to	ta-sa	sobă-tobă	pat-pas	sertar	tuse
-------	-------	-----------	---------	--------	------

S-F

si-fi	fe-se	sete-fete	puf-pus	fus	sufragerie
-------	-------	-----------	---------	-----	------------

S-Ș

su-șu	șă-să	peste-pește	duș-dus	șosea	sași
-------	-------	-------------	---------	-------	------

S-J

sa-ja	je-se	sar-jar	rus-ruj	jerseu	sejur
-------	-------	---------	---------	--------	-------

S-Ț

să-ță	ți-si	țap-sap	pus-puț	soț	țesut
-------	-------	---------	---------	-----	-------

S-Ț

si-ci	ce-se	ceară-seară	cioc-soc	seceră	cinstit
-------	-------	-------------	----------	--------	---------

Z-T

zo-to	ta-za	zar-dar	cad-caz	zidar	doză
-------	-------	---------	---------	-------	------

Z-J

ze-je	jă-ză	jar-zar	cozi-coji	jacuzzi	
-------	-------	---------	-----------	---------	--

Ș-J

șa-ja	ju-șu	șoc-joc	prăjit-prășit	jucăuș	veștejite
-------	-------	---------	---------------	--------	-----------

Ș-Ț

șe-ce	ci-și	cioc-șoc	duș-duci	ceașcă	șunci
-------	-------	----------	----------	--------	-------

Ț-T

ța-ta	to-țo	față-fată	șort-șorț	tăieței	lățit
-------	-------	-----------	-----------	---------	-------

Ț-Ț

țe-ce	ci-ți	ține-cine	înțeapă-înceapă	dulceață	țânci
-------	-------	-----------	-----------------	----------	-------

Ț-Ț

ce-ge	gi-ci	rece-rege	fagi-faci	geci	
-------	-------	-----------	-----------	------	--

Ț-T

ce-te	ti-ci	tel-cel	saci-sat	ceată	tocit
-------	-------	---------	----------	-------	-------

L-R					
la-ra	ro-lo	lamă-ramă	ger-gel	balaur	rol
L-N					
lă-nă	nu-lu	laș-naș	ban-bal	balon	luni
L-D					
la-da	du-lu	lupă-după	cad-cal	ladă	deloc
F-V					
fa-va	vi-fi	far-var	vise-fise	vârf	fluviu
F-P					
fo-po	pa-fa	ficat-picat	ceapă-ceafă	Filip	pamflet
D-T					
de-te	ti-di	duș-tuș	pături-păduri	dată	întinde
D-N					
di-ni	ne-de	dor-nor	sun-sud	nod	dinte
D-B					
da-ba	bi-di	bac-dac	doi-boi	bidon	dâmb
D-G					
da-ga	go-do	gata-data	odor-ogor	gard	dig
T-C					
ta-ca	co-to	tos-cos	sărac-sărat	cort	antic
T-N					
ta-na	nu-tu	noi-toi	bat-ban	ton	înot
M-N					
mi-ni	ne-me	nai-mai	ramă-rană	mâine	nămeți
M-B					
ma-ba	bi-mi	bască-mască	mama-baba	îmbrăcat	Bum!
M-P					
mă-pă	pi-mi	măr-păr	pasă-masă	împins	pom
M-V					
mo-vo	va-ma	văr-măr	lamă-lavă	vreme	mov
P-B					
pa-ba	bă-pă	pilă-bilă	bombă-pompă	porumb	

C-G

ca-ga	gu-cu	când-gând	stâncă-stângă	covrig	gâscă
-------	-------	-----------	---------------	--------	-------

C-H

ca-ha	hu-cu	horn-corn	cărți-hărți	hanorac
-------	-------	-----------	-------------	---------

G-H

go-ho	hă-gă	hală-gală	gaz-haz	hangar
-------	-------	-----------	---------	--------

EVALUAREA AUDIȚIEI, A ATENȚIEI ȘI MEMORIEI AUDITIVE, A NIVELULUI DE DEZVOLTARE A AUZULUI FONEMATIC

FIȘA DE OBSERVAȚIE LOGOPEDICĂ ȘI DEMERSUL TERAPEUTIC PENTRU DEZVOLTAREA ATENȚIEI, MEMORIEI AUDITIVE ȘI A AUZULUI FONEMATIC

În urma evaluării inițiale, s-a constatat _____

_____ Exerciții pentru diferențierea sunetelor din natură (Se ascultă sub formă înregistrată zgomote ale fenomenelor naturii, zgomote provocate de obiecte, onomatopee ale păsărilor, animalelor, insectelor, sunete muzicale redade de instrumente.) Exerciții de transpunere în acțiuni sau în voce a acestor sunete auzite. Jocuri de atenție și de memorie auditivă.

_____ Exerciții ritmice și melodice (Se bate ritmul auzit, se reproduce fragmentul melodic prin voce sau la instrument, se fac exerciții de memorare a unor serii de silabe, cuvinte)

_____ Exerciții de analiză fonetică (exerciții pentru identificarea sunetului în pozițiile inițiale, mediane și finale – joc de cartonaș, cu imagine și literă; de găsire a cuvintelor pe baza sunetului dat și a poziției cerute, de alcătuire de cuvinte pe baza silabei date sau prin inversarea sunetelor dintr-un anumit cuvânt, de exemplu: CAR – RAC, ARC – CRA!)

_____ Exerciții de analiză fonetică pentru diftongi, triftongi (exerciții de identificare și pronunție a sunetelor din diftongi descendenți, ascendenți și triftongi: ai, âi, îi, oi, ui, ei, au, âu, îu, ou, eu, ia, ea, ie, io, iu, oa, ua, uă, eae, iai, iau, oai, iei, ieu, eoa, ioa, și a cuvintelor corespunzătoare: mai, băi, mâine, voi, cui, zmei, dau, rău, brâu, erou, iarbă, stea, ied, iau, grâu, muzeu, nuia, ion, iuți, noapte, rouă, tăiai, Miau!, maieu și exerciții de despărțire în silabe a cuvintelor)

_____ Exerciții de diferențiere fonematică (Exerciții de identificare a sunetelor dintre perechi de sunete îndepărtate ca loc de formare și cât mai diferite acustic, de exemplu: F-C în foc-coc, cofetar, apoi sunete apropiate ca loc de articulare, dar îndepărtate acustic D-N în cadă-cană, nod și doar în final perechi asemănătoare surdă+sonoră din aceeași grupă, de exemplu: S-Z în sare-zare, solzi)

DIFERENȚIERE AUDITIVĂ, RITMICĂ ȘI FONEMATICĂ/ TESTARE FINALĂ

REZULTAT: I. S. B.

SARCINI:

Închide ochii și încearcă să spui ce fel de sunete auzi! Dacă poți, le redai prin acțiuni sau voce!

(Se reproduc zgomote din natură, onomatopee, instrumente, etc. la diferite intensități și pe tonuri diferite.)

Vei auzi o serie de sunete cu ritmuri diferite. Va trebui să le reproduci în aceeași ordine!

///...//.../ //...//...// /...//...//.../ //...//...//...// ///...//...//...//

(Ritmul poate fi marcat prin percuție, silabe sau melodie)

Repetă după mine seriile de silabe/cuvinte!

.....-.....-..... -.....-..... -.....-..... -.....-.....

Ce sunet auzi la începutul silabei,,?

Dar la începutul cuvântului,,?

Ce sunet auzi la sfârșitul silabei.....,,?

Dar la sfârșitul cuvântului.....,,?

Spune dacă auzi sunetul.....în interiorul cuvântului.....,,,

Dar sunetul..... în cuvintele:.....,.....,.....?

Spune care dintre sunetele acestea (A, Ă, E, I, Î, O, U) le auzi în următoarele cuvinte:,,,,

Fii atent doar la sunetele..... și!

Spune/arată care este ordinea în care le auzi în silabe.....,,

în cuvintele,,

dar în cuvântul.....,.....,.....?

Notă: Logopedul scrie probele pe care le examinează în funcție de sunetele deficitare constatate la testarea inițială.

EVALUAREA AUDIȚIEI, A ATENȚIEI ȘI MEMORIEI AUDITIVE, A NIVELULUI DE DEZVOLTARE A AUZULUI FONEMATIC

Fii atent doar la sunetele..... și!

Spune/arată care este ordinea în care le auzi în silabe,.....,.....

în cuvintele.....,,

dar în cuvântul.....,,

Fii atent doar la sunetele..... și.....!

Spune/arată care este ordinea în care le auzi în silabe.....,,
în cuvintele,,?

dar în cuvântul.....,,?

Fii atent doar la sunetele..... și.....!

Spune/arată care este ordinea în care le auzi în silabe.....,,?

în cuvintele,,?

dar în cuvântul.....,,?

Fii atent doar la sunetele..... și.....!

Spune/arată care este ordinea în care le auzi în silabe.....,,?

în cuvintele,,?

dar în cuvântul,,?

Fii atent doar la sunetele..... și.....!

Spune/arată care este ordinea în care le auzi în silabe.....,,?

în cuvintele,,?

dar în cuvântul.....,,?

PRONUNȚIA SUNETELOR: INDIVIDUALĂ, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII/ TESTARE INIȚIALĂ

REZULTAT: I. S. B.

SARCINI:

Pronunță după mine sunetele:

A....AAAAA.....A-.A-A-A

Ă.....ĂĂĂĂĂ.....Ă-Ă-Ă-Ă

E....EEEEEE.....E-.E-E-E

O....OOOOO.....O-O-O-O

I....IIII.....I-I-I-I

Î.....ÎÎÎÎ.....Î-Î-Î-Î

U....UUUUU.....U-U-U-U

Pronunță după mine cuvintele:

miere maieu oale plouă baie tricou luai tăiai eu zmeu iarbă
coamă seară stea

Pronunță după mine sunetele, silabele, cuvintele și propozițiile următoare:

S...SSSSS...S-S-S-S

sa as sas sac scaun sprâncene stradă vase asfalt castane cos curs
Sanda stă la soare. Casa e deschisă. Miros un os.

Z...ZZZZ...Z-Z-Z-Z

za az zaz zar zăpadă zbor zgomot vază război frunză miez prânz
Zoica are un zmeu. Am o poză cu Azor. E un trapez roz.

Ș...ȘȘȘȘȘ...Ș-Ș-Ș-Ș

șa aș șas șoim șifonat școală șnur șterge ușă iepurași pește cocoș
Și eu vreau la ștrand! Am frișcă în ceașcă. Un copilaș e la săniuș.

J...JJJJ...J-J-J-J

ja aj jaj joi jucării coajă obraji tejghea cârjă injecție etaj oranj
Jianu e jocheu. Mânjiu stau în grajd. Duc un bagaj la Cluj.

Ț...Ț-Ț-Ț-Ț

ța aț țaț țipă țelină țiglă ață saboți lecție colți părinți mați braț
Țăranul are un țaț. Sunt mulți țânțari. Lângă podeț e un struț.

Č...Č-Č-Č-Č

cea ace ciaci ciob ciorchine ceapă cercei abecedar picior capace ghiveci
Ciocănitărea are cioc. Muncitorul are căciulă. Are zece ace.

Ğ...Ğ-Ğ-Ğ-Ğ

gea age giagi gel geamantan girafă gimnastică deget pagini fuge mingi
Gina stă la geam. Regina are mărgelă. Ea fuge la colegi.

R...RRRRR..R-R-R-R

ra ar rar ren roșie oraș perdea brad tren stradă creion covrig abur
Rică râde. Gardul e maro. În penar am un orar.

L...L-L-L-L

la al lal lin dulap albină cald film colț plantă clasă chiflă animal
Lacul e limpede. Vlad e la oglindă. Pe deal e un miel.

P...P-P-P-P

pa ap pap pod pisică plic prune apă lampă șapcă dop anotimp
În penar am un pix. Am pepene și căpșuni. Pe câmp e nisip.

B...B-B-B-B

ba ab bab bec banane bloc aburi lebădă zâmbet umbrelă cub cerb
Lângă brad e o bancă. Albinele zboară. Văd un corb în cuib!

M...M-M-M-M

ma am mam măr monede temă legume romb cizme pom film
Mihai merge la mama. Ia o jumătate de lămâie! Citim un basm.

N...N-N-N-N

na an nan nouă nufăr zână ananas bancă cântec întind păun corn
Noi bem nectar. La cabană e un câine. Pe scaun e un lighean.

T...T-T-T-T

ta at ata tiv tigaie triumphi fată cetate fructe pește bilet asfalt
Telefonul are ton. Harta e pe perete. Pun lacăt la cort.

D...D-D-D-D

da ad dad deal drapel ladă radio oglindă verde ghiozdan umed nord
Desenez un dragon. Cade zăpada. Prind un ied.

C...C-C-C-C

cu uc cuc caiet clasă cretă pachet borcan scrimă scor fructe cojoc
Copilul are un cub. Anca se joacă cu pisica. Pe foc e un ibric.

G...G-G-G-G

ga ag gag gât găleată glob grajd egal magazin stânga agrafă catalog
Ghiozdanul e gol. Ogarul aleargă. Aleg un covrig.

H..HHHHH...H-H-H-H

ha ah hah horn hotel hanorac pahare zahăr odihnă șah
Horea face haz. Mihnea e harnic. Joci șah?

F...FFFFFF...F-F-F-F

fa af faf fân furtun flaut fragi sifon alfabet refren cartof vârf
Fata e frumoasă. Catifeaua e pufoasă. Am un coif cu puf.

V...VVVVV...V-V-V-V

va av vav voi vulpe veioză vreme vlăstar covor poveste morcov
Varza e verde. Pe tavan e var. Elevul e bolnav?

EVALUAREA PRONUNȚIEI SUNETELOR: INDIVIDUALE, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII
FIȘA DE OBSERVAȚIE LOGOPEDICĂ ȘI DEMERSUL TERAPEUTIC PENTRU PRONUNȚIA CORECTĂ A SUNETELOR: INDIVIDUALĂ, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII

În urma evaluării inițiale, s-a constatat _____

ETAPELE:

_____ Dezvoltarea mobilității generale (Exerciții de gimnastică generală – jocuri de mișcare pentru cap – aplecare, /rotire, mâini – aplaudat, trunchi, picioare – mers ritmic);

_____ Dezvoltarea mobilității aparatului articulator Se demonstrează și execută prin imitație:

- exerciții pentru mobilitatea feței – ex de expresie facială, râs/supărare/încruntare etc.
- exerciții pentru gimnastica maxilarelor – ex imitare mestecatul gumei, ex. de ridicare/coborâre, dreapta/stânga, înainte/înapoi a mandibulei;
- exerciții pentru gimnastica buzelor – întindere/rotunjire/țuguire/acoperire/vibrare
- exerciții pentru gimnastica limbii – scoatere/retragere, sus/jos, lopată/săgeată/cupă etc.
- exerciții pentru palatul moale, mușchii faringelui și vestibulului faringian – tuse/căscat/înghițire etc.

_____ Dezvoltarea respirației corecte. Se demonstrează și antrenează copilul să execute prin imitație exerciții de gimnastică respiratorie – ex. de suflat, inspir-expir ritmic, scurt/prelungit;

_____ Educarea auzului fonematic; Formarea percepției fonetice corecte Exerciții pentru educarea auzului:

- exerciții de imitare a diferitelor sunete (onomatopee) care vor fi pronunțate la început cu voce șoptită, apoi cu voce tare, în ritmuri diferite;
- exerciții de pronunțare a unor serii de silabe opuse și paronime, cu scopul de antrena intens analizatorul auditiv
- exerciții de separare în propoziție a cuvântului care conține sunetul deficitar, analiza și sinteza fonetică a cuvântului respectiv;
- exerciții de recunoaștere a cuvintelor care conțin sunetul problemă, după material verbal sau imagini
- exerciții de recunoaștere a sunetului în poziția inițială/mediană/finală a cuvântului dat

ETAPA DE EMITERE A SUNETULUI R

– impostarea – obținerea izolată a sunetului

..... Pregătirea impostării; Onomatopee pentru sunetul R: ceasul – TRRR! / mașina curse – DRRR! / frig – BRRR! / cioara CRRRA! etc.

Procedee de suflat – Se umflă obrajii și se suflă cu putere peste limba care vibrează între buze și treptat se retrage în gură (asociem acest mod de pronunție cu o vocală, vibrație + a/ e/ i/ o/ u);

- Pe vârful limbii copilului se pun confeti. El trebuie să apese vârful limbii de cerul gurii, apoi printr-o suflare bruscă să arunce hârtia afară.

- Limba copilului fiind în poziție corectă de articulare, respectiv fără a desprinde marginile limbii de dinți inspiră și expiră repede, sacadat, apoi din ce în ce mai prelungit + vocală (eventual având și o hârtie în fața gurii, pe care să o facă să vibreze).

Procedee prin derivare și mecanice a sunetului – Derivare din sunetele apropiate ca loc de articulare – pronunție rapidă TE-DE...T-D-T-D, cu scurte impulsuri sub bărbie în momentul pronunției, dar pronunțându-se T-D printr-o presiune expiratorie logopatul împinge aerul în afară, ceea ce provoacă vibrația vârfului limbii

- Se pronunță LLL, iar cu un bețișor igienic/spatulă sau degetul copilului se mișcă lateral, stânga-dreapta repede sub limbă. Pronunțarea repetată și prelungită a lui LELELE se transformă printr-o ușoară apăsare pe bărbie în RE.

- Se pronunță HHH prelungit, iar cu un bețișor igienic/spatulă sau degetul copilului se mișcă repede sub limbă, sus-jos.

- Se pronunță ZZZ prelungit și se dau scurte impulsuri sub bărbie sau ZZZ prelungit cu gura larg deschisă printr-o ușoară depărtare a maxilarului și ridicarea bruscă a vârfului limbii.

- Se ține limba sus, pe alveole, cu spatula plasată sub vârful ei (ca să se lipească de măselele superioare) și cerem copilului să sufle cu putere. Se poate încerca același procedeu, cu mușcătura limbii lateral.

Observații:

.....

Notă: Pe spațiile punctate se va nota perioada în care se realizează acele secvențe de activitate. Pe spațiul rămas liber, profesorul logoped poate aduce completări. Se pot nota, de asemenea, și alte activități propuse și realizate, progresul înregistrat, adnotări privind comportamentul elevului în desfășurarea demersului terapeutic.

ETAPA DE CONSOLIDARE A SUNETULUI R:

_____ Introducerea sunetului R în silabe; Demonstrarea și pronunția sunetului R cu voce tare

- exerciții în silabe directe prelungit: rrra, rrre, rrrî, rrrî, rrrî, rrrî și neprelungit: ra, re, ri, ro, ru, ră, rî

- exerciții în poziție intervocalică cu vocale similare: ara, ere, iri, oro, uru și cu vocale diferite: are, eri, ore

- exerciții în silabe inverse prelungit: asss, errr, irrr, orrr, urrr, neprelungit: ar, er, ir, or, ur și ex. în logatomi: sas, rer, rir, ror, rur, rol, rap, rat

- exerciții în combinații consonantice: cra, scra, tra, fra, gra, spra, stra

_____ Introducerea sunetului R în cuvinte; Se demonstrează și pronunță sunetul R în cuvinte

- cuvinte cu fonemul în poziție inițială, mediană și finală: rac, are, păr

- cuvinte monosilabice, bisilabice și polisilabice: ram, mere, coafor etc.

- cuvinte în care sunetul R este în combinație consonantică: arbore, crin, sprinten etc.

- exerciții de transformare a cuvintelor prin înlocuire de silabe și structuri verbale progresive prin adiție

ETAPA DE DIFERENȚIERE A SUNETULUI R:

_____ Diferențierea sunetului R la nivel de silabă; Prin demonstrație și imitație:

- exerciții de diferențiere a sunetelor cu punct de articulare apropiat și cu sonoritate asemănătoare (ra-la)

_____ Diferențierea sunetului R la nivelul cuvintelor; Se folosesc cuvinte paronime:(ramă-lamă)

ETAPA DE AUTOMATIZARE A SUNETULUI R CORECTAT:

_____ Introducerea sunetului R în propoziții; Exerciții de pronunție a unor propoziții simple în care sunetul R este prezent în cuvinte la început, în mijloc și în finalul propoziției

- propoziții cu partea inițială sau finală constantă
- propoziții cu frecvență mare a fonemului R
- propoziții afirmative, negative, interogative sau exclamative

_____ Exersarea sunetului R în scurte texte, povestiri, poezii și ghicitori; Povestiri și repovestiri după imagini

- memorarea unor poezii scurte, ghicitori, proverbe
- povestire oral/scris a unei povești – la început în episoade, iar apoi în întregime)

Observații:

.....

PRONUNȚIA SUNETULUI R: INDIVIDUAL, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII/ *TESTARE FINALĂ*

REZULTAT: I. S. B.

SARCINI:

Pronunță după mine sau citește sunetele și silabele!

R...RRRR.....R-R-R-R RA-RE-RI-RO-RU ARA-ERE-IRI-ORO-URU RAR-RER-RIR-ROR-RUR
RAP ARF SIR PRI BRO FRE VRU CRA GRE TRO DRA SPRI STRU

Pronunță după mine sau citește cuvintele!

Roi rață revistă arc mure verde covrig strănut cor pahar aviator

Pronunță după mine sau citește silabele și cuvintele!

Ra-la il-ir olo-oro lul-rur

Ruptă – luptă cremă-clemă coloană-coroană val-var

Pronunță după mine sau citește propozițiile!

Roșia e rotundă.

Raul a răspuns repede?

Ce mare e camera!

Crina nu vrea castravete.

Perdeaua are franjuri portocalii.

În șir e un fir.

Pronunță după mine sau citește poezia!

Dacă pui un picioruș

Faci din P un R acuși

Poți să scrii cu el: rucsac

Radu, roșu, roată, rac

EVALUAREA PRONUNȚIEI SUNETELOR: INDIVIDUALE, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII

Se evaluează realizarea pronunției corecte; corectitudinea pronunției în diferite combinații fonetice; sesizarea auditivă sau lexicală a diferențelor dintre sunetul R și alte sunete în silabe și în cuvinte; gradul de automatizare.

ETAPA DE EMITERE A SUNETULUI L

– impostarea - obținerea izolată a sunetului

_____ Pregătirea impostării; Onomatopee pentru sunetul L: cântec – LA! LA! La! / oala în clocot – CLO! CLO! CLO! / marcăm GOOL! etc.

Procedee – Vârful limbii se lipește de gingia superioară și din aceeași poziție se pronunță A sau E prelungit. Pe acest fond se ridică și se coboară vârful limbii în formă de săgeată, atingând incisivii superiori și apoi gingia superioară, de câteva ori într-o singură expirație. Dacă limba persistă să fie strâns lipită de dinții laterali și nu lasă pe laturi un spațiu liber, se pune de-a curmezișul ei o coardă, un bețișor.

ETAPA DE CONSOLIDARE A SUNETULUI L:

_____ Introducerea sunetului L în silabe; Demonstrarea și pronunția sunetului L cu voce tare-exerciții în silabe directe neprelungit: la, le, li, lo, lu, lă, lî; exerciții în poziție intervocalică cu vocale similare: ala, ele, ili, olo, ulu și cu vocale diferite: ale, eli, ole, ulo; exerciții în silabe inverse neprelungit: al, el, il, ol, ul și ex. în logatomi: lal, lel, lil, loj, luț, țol, lab, lam

_____ Introducerea sunetului L în cuvinte Se demonstrează și pronunță sunetul L în cuvinte: cuvinte cu fonemul în poziție inițială, mediană și finală: ladă, vale, cal; cuvinte monosilabice, bisilabice și polisilabice; cuvinte în care sunetul L este în combinație consonantică: plantă; exerciții de transformare a cuvintelor prin înlocuire de silabe; structuri verbale progresive prin adăugare

ETAPA DE DIFERENȚIERE A SUNETULUI L:

_____ Diferențierea sunetului L la nivel de silabă; prin demonstrație și imitație: exerciții de diferențiere a sunetelor cu punct de articulare apropiat și cu sonoritate asemănătoare (la-ra) (la-na), (la-da)

_____ Diferențierea sunetului L la nivelul cuvintelor; Se folosesc cuvinte paronime:(rac-lac) (pol-pod)

ETAPA DE AUTOMATIZARE A SUNETULUI L CORECTAT:

_____ Introducerea sunetului L în propoziții; Exerciții de pronunție a unor propoziții simple în care sunetul L este prezent în cuvinte la început, în mijloc și în finalul propoziției

- propoziții cu partea inițială sau finală constantă

- propoziții cu frecvență mare a fonemului L
- propoziții afirmative, negative, interogative sau exclamative

_____ Exersarea sunetului L în scurte texte, povestiri, poezii și ghicitori; Povestiri și repovestiri după imagini

- memorarea unor poezii scurte, ghicitori, proverbe
- povestire oral/scris a unei povești – la început în episoade, apoi în întregime)

Observații:

PRONUNȚIA SUNETULUI L: INDIVIDUAL, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII/ TESTARE FINALĂ

REZULTAT: I. S. B.

SARCINI: Pronunță după mine sau citește sunetele și silabele!

L....L-L-L-L LA-LE-LI-LO-LU ALA-ELE-ILI-OLO-ULU LAL-LEL-LIL-LOL-LUL
LAP ALF SIL PLI BLO FLE VLU CLA GLE

Pronunță după mine sau citește cuvintele!

Lin lemn loz vale alb asfalt plic bloc fluviu clasă țigle sol papagal

Pronunță după mine sau citește silabele și cuvintele!

Ra-la il-ir olo-oro lul-rur

Ruptă – luptă cremă-clemă coloană-coroană val-var

Pronunță după mine sau citește propozițiile!

Lică e lacom.

Lili călărește.

Localul e gol!

Lasă câțelul să latre!

Calul e pe celălalt mal.

Pronunță după mine sau citește poezia!

Ala, bala, portocala

(din folclorul copiilor)

Ala,/Bala,/Portocala,

Ieși, fetiță,/La porțiță,

Că te-așteaptă Talion/Talion, fecior de domn,

Cu cercei,/Cu ghiociei,/Cu mărgelă,/Cu inele,

Cu un pumn de alunele

Pe pofta inimii tale.

Cioc,/Boc,/Treci la loc!

EVALUAREA PRONUNȚIEI SUNETELOR: INDIVIDUALE, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII

Se evaluează realizarea pronunției corecte; corectitudinea pronunției în diferite combinații fonetice; sesizarea auditivă sau lexicală a diferențelor dintre sunetul L și alte sunete în silabe și în cuvinte; gradul de automatizare.

ETAPA DE EMITERE A SUNETULUI S

– impostarea – obținerea izolată a sunetului

_____ Pregătirea impostării; Onomatopee pentru sunetul S: gânsacul – SSSS! / pisica – PIS! PIS! PIS! etc.

Procedee speciale: Dacă sunetul se pronunță cu dinții strânși se introduce un bețișor metalic, cu diametrul unui chibrit, pe o lungime de 3-5 mm, la mijlocul incisivilor; Sunetul S lateral se corectează ținându-se arătătorul la mică distanță de centrul gurii dislalicului, cerându-i-se să-și îndrepte privirea și curentul de aer spre degetul arătător. Se simte aer rece, fără sonorizarea coardelor vocale.

ETAPA DE CONSOLIDARE A SUNETULUI S:

_____ Introducerea sunetului S în silabe; Demonstrarea și pronunția sunetului S cu voce tare-exerciții în silabe directe prelungit: sssa, ssse, sssi, ssso, sssu, sssă, sssî și neprelungit: sa, se, si, so, su, să, sî; exerciții în poziție intervocalică cu vocale similare: asa, ese, isi, oso, usu și cu vocale diferite: ase, esi, ose, uso; exerciții în silabe inverse prelungit: asss, esss, isss, osss, usss, neprelungit: as, es, is, os, us și ex. în logatomi: sas, ses, sis, sos, sus, sol, sap, sat; exerciții în combinații consonantice: sca, sfa, sta, sla, spa, sna, stra

_____ Introducerea sunetului S în cuvinte. Se demonstrează și pronunță sunetul S în cuvinte: cuvinte cu fonemul în poziție inițială, mediană și finală: cuvinte monosilabice, bisilabice și polisilabice; cuvinte în care sunetul S este în combinație consonantică: stol, nins; exerciții de transformare a cuvintelor prin înlocuire de silabe: se-te, se-re; structuri verbale progresive prin adiție: s-sa-sar-sare

ETAPA DE DIFERENȚIERE A SUNETULUI S:

_____ Diferențierea sunetului S la nivel de silabă; prin demonstrație și imitație: exerciții de diferențierea sunetelor cu punct de articulare apropiat și cu sonoritate asemănătoare (sa-za)(sa-ta), (sa-fa), (sa-șa)

_____ Diferențierea sunetului S la nivelul cuvintelor; se folosesc cuvinte paronime: (va-se-vaze), (sac-tac), (soc-foc), (scoală-școală)

ETAPA DE AUTOMATIZARE A SUNETULUI S CORECTAT:

_____ Introducerea sunetului S în propoziții; Exerciții de pronunție a unor propoziții simple în care sunetul S este prezent în cuvinte la început, în mijloc și în finalul propoziției

- propoziții cu partea inițială sau finală constantă
- propoziții cu frecvență mare a fonemului S
- propoziții afirmative, negative, interogative sau exclamative

_____ Exersarea sunetului S în scurte texte, povestiri, poezii și ghicitori; Povestiri și repovestiri după imagini

- memorarea unor poezii scurte, ghicitori, proverbe
- povestire oral/scris a unei povești –la început în episoade, iar apoi în întregime)

Observații:

PRONUNȚIA SUNETULUI S: INDIVIDUAL, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII/ TESTARE FINALĂ

REZULTAT: I. S. B.

Sarcini:

Pronunță după mine sau citește sunetele și silabele!

S...SSSS....S-S-S-S-S SA-SE-SI-SO-SU ASA-ESE-ISI-OSO-USU SAS-SES-SIS-SOS-SUS
SAN SCA STE SNU STRE SPA ASF MOS

Pronunță după mine sau citește cuvintele!

Set scade sanie straturi sprâncene masă albatros

Pronunță după mine sau citește silabele și cuvintele!

sa-za is-iș oso-oceo sas-țăț

Sare–zare ceas-sas sar-țar scoală-școală

Pronunță după mine sau citește propozițiile!

Steagul e sus.

A sosit Sandu?

Gâsca e supărată!

Seara se lasă peste sat.

Soarele strălucește sus pe cer.

Pronunță după mine sau citește poezia!

Somnoroase păsărele

Pe la cuiburi se adună,

Se ascund în rămurile

Noapte bună!

(*Somnoroase păsărele*, de Mihai Eminescu)

EVALUAREA PRONUNȚIEI SUNETELOR: INDIVIDUALE, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII

Se evaluează realizarea pronunției corecte; corectitudinea pronunției în diferite combinații fonetice; sesizarea auditivă sau lexicală a diferențelor dintre sunetul S și alte sunete în silabe și în cuvinte; gradul de automatizare.

ETAPA DE EMITERE A SUNETULUI Z

– impostarea - obținerea izolată a sunetului

_____ Pregătirea impostării; Onomatopee pentru sunetul Z: musca –ZZZZ! / bondar – BÂZ! BÂZ! BÂZ! etc.

Procedee speciale:

Dacă sunetul se pronunță cu dinții strânși se introduce un bețișor metalic, cu diametrul unui chibrit, pe o lungime de 3-5 mm, la mijlocul incisivilor; Sunetul Z lateral se corectează ținându-se arătătorul la mică distanță de centrul gurii dislalicului, cerându-i-se să-și îndrepte privirea și curentul de aer spre degetul arătător. Se simte aer rece, cu sonorizarea coardelor vocale.

ETAPA DE CONSOLIDARE A SUNETULUI Z:

_____ Introducerea sunetului Z în silabe. Demonstrarea și pronunția sunetului Z cu voce tare; exerciții în silabe directe prelungit: zzza, zzze, zzzi, zzzo, zzzu și neprelungit: za, ze, zi, zo, zu; exerciții în poziție intervocalică cu vocale similare: aza, eze, izi, ozo, uzu și cu vocale diferite: aze, ezi, oze, uzo; exerciții în silabe inverse prelungit: azzz, ezzz, izzz, ozzz, uzzz, neprelungit: az, ez, iz, oz, uz și ex. în logatomi: zaz, zez, ziz, zul, zoc, zol; exerciții în combinații consonantice: zga, zda

_____ Introducerea sunetului Z în cuvinte. Se demonstrează și pronunță sunetul Z în cuvinte: cuvinte cu fonemul în poziție inițială, mediană și finală; cuvinte monosilabice, bisilabice și polisilabice; cuvinte în care sunetul Z este în combinație consonantică: zglobiu

ETAPA DE DIFERENȚIERE A SUNETULUI Z:

_____ Diferențierea sunetului Z la nivel de silabă; prin demonstrație și imitație; exerciții de diferențierea sunetelor cu punct de articulare apropiat și cu sonoritate asemănătoare (za-sa) (za-da)

_____ Diferențierea sunetului Z la nivelul cuvintelor; se folosesc cuvinte paronime: (zac-sac), (zar-dar)

ETAPA DE AUTOMATIZARE A SUNETULUI Z CORECTAT:

_____ Introducerea sunetului Z în propoziții; Exerciții de pronunție a unor propoziții simple în care sunetul Z este prezent în cuvinte la început, în mijloc și în finalul propoziției

- propoziții cu partea inițială sau finală constantă

- propoziții cu frecvență mare a fonemului Z
- propoziții afirmative, negative, interrogative sau exclamative

_____ Exersarea sunetului Z în scurte texte, povestiri, poezii și ghicitori; povestiri și repovestiri după imagini

- memorarea unor poezii scurte, ghicitori, proverbe
- povestire oral/scris a unei povești –la început în episoade, apoi în întregime)

Observații:

PRONUNȚIA SUNETULUI Z: INDIVIDUAL, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII/ TESTARE FINALĂ

REZULTAT: I. S. B.

SARCINI: Pronunță după mine sau citește sunetele și silabele!

Z...ZZZZ....Z-Z-Z-Z-Z ZA-ZE-ZI-ZO-ZU AZA-EZE-IZI-OZO-UZU ZAZ-ZEZ-ZIZ-ZOZ-ZUZ
ZAN ZGA ZDE ZMU ZDRE ZBA AZU MOZ

Pronunță după mine sau citește cuvintele!

zar zgardă zmeu zbor rezumat poză caz

Pronunță după mine sau citește silabele și cuvintele!

sa-za iz-ij ozo-ogeo zaz-dad

Sare– zare zer-ger caz-cad

Pronunță după mine sau citește propozițiile!

Zi o zicătoare.

Zarul e pe ziar?

Zoica pune zeamă în zarzavat.

Azi e pauză.

A căzut un loz roz.

Pronunță după mine sau citește poezia!

Zum, zum, zum,

Zum, zum, zum,

Zumzet vesel de albine

Zumzăie pe câmp

Zum, zum, zum,

Zum, zum, zum.

EVALUAREA PRONUNȚIEI SUNETELOR: INDIVIDUALE, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII.

Se evaluează realizarea pronunției corecte; corectitudinea pronunției în diferite combinații fonetice; sesizarea auditivă sau lexicală a diferențelor dintre sunetul Z și alte sunete în silabe și în cuvinte; gradul de automatizare.

ETAPA DE EMITERE A SUNETULUI Ț

– impostarea – obținerea izolată a sunetului

_____ Pregătirea impostării; Onomatopee pentru sunetul Ț: curent electric –Ț-Ț-Ț! / leagăn – UȚA! UȚA! UȚA! etc.

Procedee speciale:

- Se așază vârful limbii pe alveolele incisivilor superiori (t) și se cere dislalicului să pronunțe repede, scurt și cu presiune mare pe S. Se simte pe mână presiunea puternică a aerului la articularea lui Ț.
- Limba între dinți pune presiune să iasă și se deschide brusc dinții, cu explozia sunetului Ț

ETAPA DE CONSOLIDARE A SUNETULUI Ț:

_____ Demonstrarea și pronunția sunetului Ț cu voce tare

- exerciții în silabe directe neprelungit: ța, țe, ți, țo, țu, ță, ți
- exerciții în poziție intervocalică cu vocale similare: ața, ețe, iți, oțo, uțu și cu vocale diferite: ațe, eți, oțe, uțo
- exerciții în silabe inverse neprelungit: aț, eț, iț, oț, uț și ex. în logatomi: țaț, țeț, țiț, țot, țuț, țol, țaț, țaț

_____ Introducerea sunetului Ț în cuvinte - cuvinte cu fonemul în poziție inițială, mediană și finală: țaț, rața, braț, cuvinte monosilabice, bisilabice și polisilabice

- cuvinte în care sunetul Ț este în combinație consonantică: lanț
- exerciții de transformare a cuvintelor prin înlocuire de silabe
- structuri verbale progresive prin adăugare

ETAPA DE DIFERENȚIERE A SUNETULUI Ț:

_____ Diferențierea sunetului Ț la nivel de silabă; prin demonstrație și imitație:

- exerciții de diferențierea sunetelor cu punct de articulare apropiat și cu sonoritate asemănătoare (ța-ta)
- (ța-sa), (țe-ce), (ți-ci)

_____ Diferențierea sunetului Ț la nivelul cuvintelor; se folosesc cuvinte paronime: (țel-tel), (țol-sol), (țel-cel), (roți-roci)

ETAPA DE AUTOMATIZARE A SUNETULUI Ț CORECTAT:

_____ Introducerea sunetului Ț în propoziții; Exerciții de pronunție a unor propoziții simple în care sunetul Ț este prezent în cuvinte la început, în mijloc și în finalul propoziției

- propoziții cu partea inițială sau finală constantă
- propoziții cu frecvență mare a fonemului Ț
- propoziții afirmative, negative, interogative sau exclamative

_____ Exersarea sunetului Ț în scurte texte, povestiri, poezii și ghicitori; Povestiri și repovestiri după imagini

- memorarea unor poezii scurte, ghicitori, proverbe
- povestire oral/scris a unei povești – la început în episoade, iar apoi în întregime)

Observații:

.....

PRONUNȚIA SUNETULUI Ț: INDIVIDUAL, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII/ TESTARE FINALĂ

Rezultat: I. S. B.

SARCINI:

Pronunță după mine sau citește sunetele și silabele!

Ț...ȚȚȚȚ...Ț-Ț-Ț-Ț-Ț ȚA-ȚE-ȚI-ȚO-ȚU AȚA-EȚE-IȚI-OȚO-UȚU ȚAȚ-ȚEȚ-ȚIȚ-ȚOȚ-ȚUȚ
ȚAM ȚOA ȚAD OȚIU AȚEA AȚU MOȚ

Pronunță după mine sau citește cuvintele!

Țepi rață arțar colț anunț

Pronunță după mine sau citește silabele și cuvintele!

Ța-ta iȚ-is oȚo-oceo ȚuȚ-ciuci
Țel-tel Țol-sol roȚi-roci

Pronunță după mine sau citește propozițiile!

Țicu are țelină.

Cățelul e isteț.

Colții sunt ascuțiți.

Maimuța ține în brațe un băț.

Pronunță după mine sau citește poezia!

Ceata lui Pițigoi

Trece mândră prin zăvoi.

Toți sunt luptători de soi

Dai într-unul țipă doi.

EVALUAREA PRONUNȚIEI SUNETELOR: INDIVIDUALE, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII

Se evaluează realizarea pronunției corecte; corectitudinea pronunției în diferite combinații fonetice; sesizarea auditivă sau lexicală a diferențelor dintre sunetul Ț și alte sunete în silabe și în cuvinte; gradul de automatizare.

ETAPA DE EMITERE A SUNETULUI Ș

– impostarea - obținerea izolată a sunetului

_____ Emiterea sunetului Ș prin demonstrație și imitație:

Onomatopee: adie vântul ușor ȘȘȘȘȘȘ! Liniște ȘȘȘȘȘȘ! Trenul pe șine Ș Ș Ș Ș Ș!

- sunetul Ș se poate obține și din sunetul S

- prin strângerea obrazilor se formează buzele rotunjite, iar vârful limbii se postează în spatele gingiei superioare.

_____ ETAPA DE CONSOLIDARE A SUNETULUI:

Demonstrarea și pronunția sunetului Ș cu voce tare

- exerciții în silabe directe prelungit: șșșș, șșșșe, șșșși, șșșșo, șșșșu și neprelungit: șa, șe, ši, șo, şu

- exerciții în poziție intervocalică cu vocale similare: așa, eșe, își, oșo, ușu și cu vocale diferite: așe, eși, oșe, ușo

- exerciții în silabe inverse prelungit: așșș, eșșș, ișșș, oșșș, ușșș, neprelungit: aș, eș, iș, oș, uș și ex. în logatomi: șaș, șeș, šiș, șul, șoc, șol,

- exerciții în combinații consonantice: șca, șpo, șfa, șna, șta, ștra

_____ Introducerea sunetului Ș în cuvinte. Se demonstrează și pronunță sunetul Ș în cuvinte

- cuvinte cu fonemul în poziție inițială, mediană și finală.

- cuvinte monosilabice, bisilabice și polisilabice

- cuvinte în care sunetul Ș este în combinație consonantică: școală

_____ ETAPA DE DIFERENȚIERE A SUNETULUI Ș:

prin demonstrație și imitație:

- exerciții de diferențierea sunetelor cu punct de articulare apropiat și cu sonoritate asemănătoare (ș-a-ja), (ș-a-sa)

- se folosesc cuvinte paronime: (șir-jir), (pește-pestre)

ETAPA DE AUTOMATIZARE A SUNETULUI Ș CORECTAT:

_____ exerciții de pronunție a unor propoziții simple în care sunetul Ș este prezent în cuvinte la început, în mijloc și în finalul propoziției

- propoziții cu partea inițială sau finală constantă
- propoziții cu frecvență mare a fonemului Ș
- propoziții afirmative, negative, interogative sau exclamative

EXERSAREA SUNETULUI Ș ÎN SCURTE TEXTE, POVESTIRI, POEZII ȘI GHICITORI

- povestiri și repovestiri după imagini
- memorarea unor poezii scurte, ghicitori, proverbe
- povestire oral/scris a unei povești, la început în episoade, apoi în întregime)

Observații:

PRONUNȚIA SUNETULUI Ș: INDIVIDUAL, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII/ TESTARE FINALĂ

REZULTAT: I. S. B.

SARCINI:

Pronunță după mine sau citește sunetele și silabele!

Ș...ȘȘȘȘ...Ș-Ș-Ș-Ș-Ș ȘA-ȘE-ȘI-ȘO-ȘU AȘA-EȘE-IȘI-OȘO-UȘU ȘAȘ-ȘEȘ-ȘIȘ-ȘOȘ-ȘUȘ

ȘOP ȘEI AȘU IȘIU ȘTIF ȘTRES CEȘ

Pronunță după mine sau citește cuvintele!

șoim pește coșar naș umerăș

Pronunță după mine sau citește silabele și cuvintele!

șa-sa oșo-oceo şuș-juj
șase ceașcă vrăjmaș

Pronunță după mine sau citește propozițiile!

Șina e șerpuită.

Peștele mișcă.

Un cățeluș jucăuș e din pluș.

Moș Crăciun e pașnic și bun.

Pronunță după mine sau citește poezia!

Șapte șmecheri în șosete

Stau ca șefii în șarete

Și-și spun bancuri ștregărești

Cu șopârle, șoimi și pești

(Alfabetul în versuri – Aurora Georgescu)

EVALUAREA PRONUNȚIEI SUNETELOR: INDIVIDUALE, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII

Se evaluează realizarea pronunției corecte; corectitudinea pronunției în diferite combinații fonetice; sesizarea auditivă sau lexicală a diferențelor dintre sunetul Ș și alte sunete în silabe și în cuvinte; gradul de automatizare.

ETAPA DE EMITERE A SUNETULUI J

– impostarea - obținerea izolată a sunetului

_____ **Emiterea sunetului J prin demonstrație și imitație:**

- sunetul J se poate obține și din sunetul Z, ridicând vârful limbii spre palat.

Onomatopoe: furtuna VJJJJ! Morișca Vâj- Vâj- Vâj!

_____ **ETAPA DE CONSOLIDARE A SUNETULUI:**

Demonstrarea și pronunția sunetului j cu voce tare

- exerciții în silabe directe prelungit: jjja, jjje, jjji, jjjo, jjju și neprelungit: ja, je, ji, jo, ju

- exerciții în poziție intervocalică cu vocale similare: aja, eje, iji, ojo, uJu și cu vocale diferite: aje, eji, oje, ujo

- exerciții în silabe inverse prelungit: ajjj, ejjj, ijjj, ojpp, ujjj, neprelungit: aș, ej, ij, oj, uj și ex. în logatomi: jaj, jej, jij, jul, joc, jol,

- exerciții în combinații consonantice: jga, jbo, jva, jda

_____ Introducerea sunetului J în cuvinte. Se demonstrează și pronunță sunetul J în cuvinte

- cuvinte cu fonemul în poziție inițială, mediană și finală: joc, cojoc, etaj

- cuvinte monosilabice, bisilabice și polisilabice

- cuvinte în care sunetul J este în combinație consonantică: jder, mujdei

_____ **ETAPA DE DIFERENȚIERE A SUNETULUI J:**

prin demonstrație și imitație:

- exerciții de diferențiere a sunetelor cu punct de articulare apropiat și cu sonoritate asemănătoare (ja-șa)

(ja-șa), (ja-za)

- se folosesc cuvinte paronime: (joc-șoc), (jar-sar), (coji-cozi)

ETAPA DE AUTOMATIZARE A SUNETULUI J CORECTAT:

_____ exerciții de pronunție a unor propoziții simple în care sunetul J este prezent în cuvinte la început, în mijloc și în finalul propoziției

- propoziții cu partea inițială sau finală constantă
- propoziții cu frecvență mare a fonemului J
- propoziții afirmative, negative, interrogative sau exclamative

_____ exersarea sunetului J în scurte texte, povestiri, poezii și ghicitori

- povestiri și repovestiri după imagini
- memorarea unor poezii scurte, ghicitori, proverbe
- povestire oral/scris a unei povești – la început în episoade, apoi în întregime)

Observații:

.....

PRONUNȚIA SUNETULUI J: INDIVIDUAL, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII/ TESTARE FINALĂ

REZULTAT: I. S. B.

SARCINI:

Pronunță după mine sau citește sunetele și silabele!

J...JJJJ J-J-J-J JA-JE-JI-JO-JU AJA-EJE-IJI-OJO-UJU JAJ-JEJ-JIJ-JOJ-JUJ
JON JUI EUJ JEA JNEP GEJ

Pronunță după mine sau citește cuvintele!

joc joacă cojoc pasaj bej

Pronunță după mine sau citește silabele și cuvintele!

ja-za ojo-ogeo şuș-juj
jaluzele jucăuș

Pronunță după mine sau citește propozițiile!

Jianu joacă joi.

Pajiștea e veștejită.

Jocheul e jos.

Faci patinaj?

Pronunță după mine sau citește poezia!

Jupâneasa Jeni are

Doar jumări pentru mâncare

Și jiletca jerpelită...

Jur că e și murdărită!

(Alfabetul în versuri – Aurora Georgescu)

EVALUAREA PRONUNȚIEI SUNETELOR: INDIVIDUALE, ÎN SILABE, CUVINTE ȘI PROPOZIȚII.

Se evaluează realizarea pronunției corecte; corectitudinea pronunției în diferite combinații fonetice; sesizarea auditivă sau lexicală a diferențelor dintre sunetul J și alte sunete în silabe și în cuvinte; gradul de automatizare.

ETAPA DE EMITERE A SUNETELOR CE-CI - IMPOSTAREA SUNETELOR CE-CI

_____ Emiterea sunetelor CE-CI prin demonstrație și imitație:

- prin pronunțarea S sau T și lovirea ușoară, de jos în sus, a părții moale de sub bărbie.
- onomatopee: strănutul Hapciu! Ciripitul păsărelelor Cip-Cip!

_____ ETAPA DE CONSOLIDARE A SUNETELOR:

Demonstrarea și pronunția sunetelor Ce-Ci cu voce tare

- exerciții în silabe directe cu pauză și unit cu vocale: ce-a, ce-i, ci-o, ci-u
- exerciții în poziție intervocalică cu vocale similare: acea, ecei, iciu, ocio,
- exerciții în silabe inverse separat și unit: ace, eci, i-ce, o-ci, u-ce și ex. în logatomi: ce-a-ci, icel, cioci, uceci

_____ INTRODUCEREA SUNETELOR CE-CI ÎN CUVINTE

Se demonstrează și pronunță sunetele Ce-Ci în cuvinte

- cuvinte cu fonemul în poziție inițială, mediană și finală: ceară, ocean, cinci
- cuvinte monosilabice, bisilabice și polisilabice
- cuvinte în care sunetele Ce-Ci sunt în combinație consonantică: plăcintă
- exerciții de transformare a cuvintelor prin înlocuire de silabe
- structuri verbale progresive prin adăuie

_____ DIFERENȚIEREA SUNETELOR CE-CI

prin demonstrație și imitație:

- exerciții de diferențiere a sunetelor cu punct de articulare apropiat și cu sonoritate asemănătoare
- se folosesc cuvinte paronime: (cete-sete), (ciur-sur), (cea-șă), (cioc-șoc), (ace-ațe), (cină-țină), (cel-tel), (saci-sat), (cel-gel), (cina-Gina)

ETAPA DE AUTOMATIZARE A SUNETELOR CE-CI CORECTATE:

_____ - exerciții de pronunție a unor propoziții simple în care sunetele CE-CI sunt prezente în cuvinte la început, în mijloc și în finalul propoziției

- propoziții cu partea inițială sau finală constantă
- propoziții cu frecvență mare a fonemelor
- propoziții afirmative, negative, interogative sau exclamative

_____ - exersarea sunetelor CE-CI în scurte texte, povestiri, poezii și ghicitori

- povestiri și repovestiri după imagini
- memorarea unor poezii scurte, ghicitori, proverbe
- povestire oral/scris a unei povești – la început în episoade, apoi în întregime)

Observații:

.....

ETAPA DE EMITERE A SUNETELOR GE-GI - IMPOSTAREA SUNETELOR GE-GI

_____ **Emiterea sunetelor GE-GI prin demonstrație și imitație:**

– prin pronunțarea Ș +evacuarea explozivă +închiderea pe care o face limba.

_____ ETAPA DE CONSOLIDARE A SUNETELOR:

- exerciții în silabe directe cu pauză și unit cu vocale: ge-a, ge-I, gi-o, gi-u
- exerciții în poziție intervocalică cu vocale similare: agea, igei, igiu, ogio,
- exerciții în silabe inverse separat și unit: age, egi, i-ge, o-gi, u-ge și ex. în logatomi: ge-a-gi, igel, giogi, ugegi

_____ INTRODUCEREA SUNETELOR GE-GI ÎN CUVINTE

Se demonstrează și pronunță sunetelor Ge-Gi în cuvinte

- cuvinte cu fonemul în poziție inițială, mediană și finală: gene, regină, rege
- cuvinte monosilabice, bisilabice și polisilabice
- cuvinte în care sunetele Ge-Gi sunt în combinație consonantică: agendă
- exerciții de transformare a cuvintelor prin înlocuire de silabe
- structuri verbale progresive prin adiție

_____ DIFERENȚIEREA SUNETELOR GE-GI

prin demonstrație și imitație:

- exerciții de diferențierea sunetelor cu punct de articulare apropiat și cu sonoritate asemănătoare
- se folosesc cuvinte paronime: (ger-cer), (lungi-lunci)

ETAPA DE AUTOMATIZARE A SUNETELOR GE-GI CORECTATE:

_____ - exerciții de pronunție a unor propoziții simple în care sunetele GE-GI sunt prezente în cuvinte la început, în mijloc și în finalul propoziției

- propoziții cu partea inițială sau finală constantă
- propoziții cu frecvență mare a fonemelor GE-GI
- propoziții afirmative, negative, interogative sau exclamative

_____ - Exersarea sunetelor GE-GI în scurte texte, povestiri, poezii și ghicitori

- povestiri și repovestiri după imagini
- memorarea unor poezii scurte, ghicitori, proverbe
- povestire oral/scris a unei povești – la început în episoade, iar apoi în întregime)

Observații:

.....

ETAPA DE EMITERE A SUNETULUI C

– impostarea - obținerea izolată a sunetului

_____ EMITEREA SUNETULUI C PRIN DEMONSTRAȚIE ȘI IMITAȚIE:

- derivare T, în timpul pronunției se împinge limba spre cerul gurii

Onomatopее: cocoșul CUCURIGU! Găina COT-CODAC! Cucu CU-CU!

_____ ETAPA DE CONSOLIDARE A SUNETULUI:

Demonstrarea și pronunția sunetului j cu voce tare

- exerciții în silabe directe
- neprelungit: ca, che, chi, co, cu, că
- exerciții în poziție intervocalică cu vocale similare: aca, eche, ichi, oco, ucu și cu vocale diferite: ache, echi, oche, uco, sca, sche, schi, sco
- exerciții în silabe inverse neprelungit: ac, ec, ic, oc, uc și ex. în logatomi: chec, chic, coj, cuț, col, cab

_____ - INTRODUCEREA SUNETULUI C ÎN CUVINTE

- cuvinte cu fonemul în poziție inițială, mediană și finală: cap, vacă, ac
- cuvinte monosilabice, bisilabice și polisilabice
- cuvinte în care sunetul C este în combinație consonantică: clanță, crab
- exerciții de transformare a cuvintelor prin înlocuire de silabe
- structuri verbale progresive prin adădire

_____ ETAPA DE DIFERENȚIERE A SUNETULUI C:

prin demonstrație și imitație:

- exerciții de diferențierea sunetelor cu punct de articulare apropiat și cu sonoritate asemănătoare (ca-ga), (ca-ta)
- se folosesc cuvinte paronime: (cară-gară), (cort-tort)

ETAPA DE AUTOMATIZARE A SUNETULUI C CORECTAT:

_____ - exerciții de pronunție a unor propoziții simple în care sunetul C este prezent în cuvinte la început, în mijloc și în finalul propoziției

- propoziții cu partea inițială sau finală constantă
- propoziții cu frecvență mare a fonemului C
- propoziții afirmative, negative, interogative sau exclamative

_____ - Exersarea sunetului C în scurte texte, povestiri, poezii și ghicitori

- povestiri și repovestiri după imagini
- memorarea unor poezii scurte, ghicitori, proverbe
- povestire oral/scrise a unei povești – la început în episoade, apoi în întregime)

Observații:

.....

ETAPA DE EMITERE A SUNETULUI G

– impostarea - obținerea izolată a sunetului

_____ EMITEREA SUNETULUI G PRIN DEMONSTRAȚIE ȘI IMITAȚIE:

- se atinge cu o spatulă rece locul de contact între palat și limbă.

Onomatopee: bea ceai GÂL! GÂL! Gâsca GA GA GA!

_____ ETAPA DE CONSOLIDARE A SUNETULUI:

Demonstrarea și pronunția sunetului J cu voce tare

- exerciții în silabe directe
- neprelungit: ga, ghe, ghi, go, gu, gă
- exerciții în poziție intervocalică cu vocale similare: aga, eghe, ighi, ogo, ugu și cu vocale diferite: aghe, eghi, oghe, ugo, zga, zghe, zghe, zgo
- exerciții în silabe inverse neprelungit: ag, eg, ig, og, ug și ex. în logatomi: ghec, ghic, goj, guț, gol, gab

INTRODUCEREA SUNETULUI G ÎN CUVINTE

- cuvinte cu fonemul în poziție inițială, mediană și finală: gât, ogor, fag
- cuvinte monosilabice, bisilabice și polisilabice
- cuvinte în care sunetul G este în combinație consonantică: glas, agrafă
- exerciții de transformare a cuvintelor prin înlocuire de silabe
- structuri verbale progresive prin adădire

ETAPA DE DIFERENȚIERE A SUNETULUI G:

- prin demonstrație și imitație:
- exerciții de diferențierea sunetelor cu punct de articulare apropiat și cu sonoritate asemănătoare (ga-ca), (ga-da)
- se folosesc cuvinte paronime: (gară-cară), (gata-data)

ETAPA DE AUTOMATIZARE A SUNETULUI G CORECTAT:

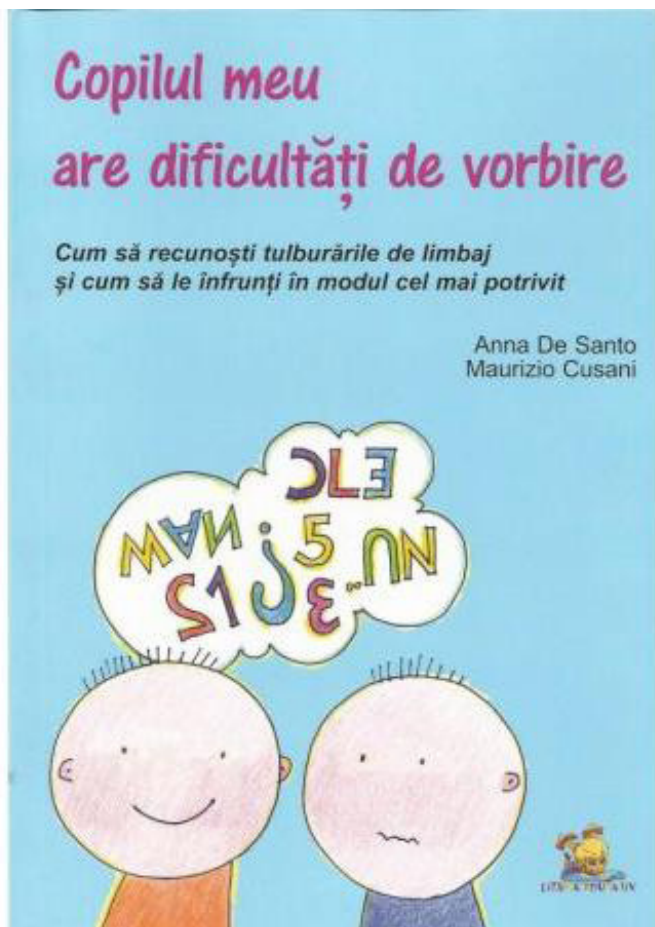
- exerciții de pronunție a unor propoziții simple în care sunetul G este prezent în cuvinte la început, în mijloc și în finalul propoziției
- propoziții cu partea inițială sau finală constantă
- propoziții cu frecvență mare a fonemului G
- propoziții afirmative, negative, interogative sau exclamative
- Exersarea sunetului G în scurte texte, povestiri, poezii și ghicitori
- povestiri și repovestiri după imagini
- memorarea unor poezii scurte, ghicitori, proverbe
- povestire oral/scris a unei povești –la început în episoade, iar apoi în întregime)

Observații:

.....

7. RECENZII

GEORGIANA UNGUREANU (VIA E-MAIL) ȘI CIOACĂ BETI ANA

Cartea recomandată săptămâna aceasta este ***Copilul meu are dificultăți de vorbire***. A fost scrisă de Anna de Santo - logoped și Maurizio Cusani - medic.

Am ajuns să citesc această carte în căutările mele de răspunsuri și soluții despre stimularea limbajului. Este o carte adresată părinților, explicând pe parcursul celor opt capitole:

- cum se dezvoltă limbajul
- importanța relației afective în dezvoltarea limbajului
- monitorizarea abilităților copilului
- cauze posibile ale întârzierii vorbirii
- soluții practice pentru diverse cauze
- influența bilingvismului

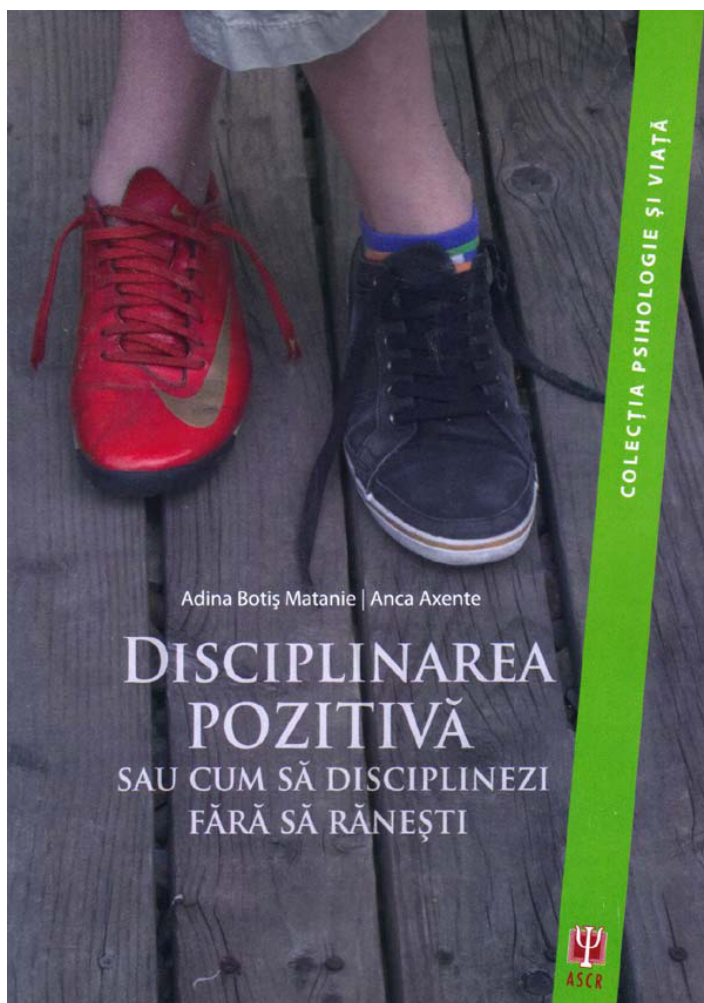
Iată câteva idei din această carte:

1. Evaluarea limbajului să fie realizată în contextul dezvoltării copilului, nu ca un proces de sine stătător

2. Dezvoltarea eficientă a limbajului necesită două lucruri: o capacitate cognitivă care crește odată cu maturitatea fizică și cerebrală a copilului, plus ajutorul primit din partea adultului

3. Intervenția cât mai timpurie împreună cu educatoarea, logopedul și alți specialiști (în funcție de cauză) poate face diferența în prognosticul și evoluția copilului

Cartea este ușor de parcurs, scrisă într-un stil nu foarte elaborat, cu statistici din Italia. Se găsește în majoritatea librăriilor online.

CE PAȘI POȚI URMA CA SĂ ÎNVEȚI COPILUL UN ANUMIT COMPORTAMENT?

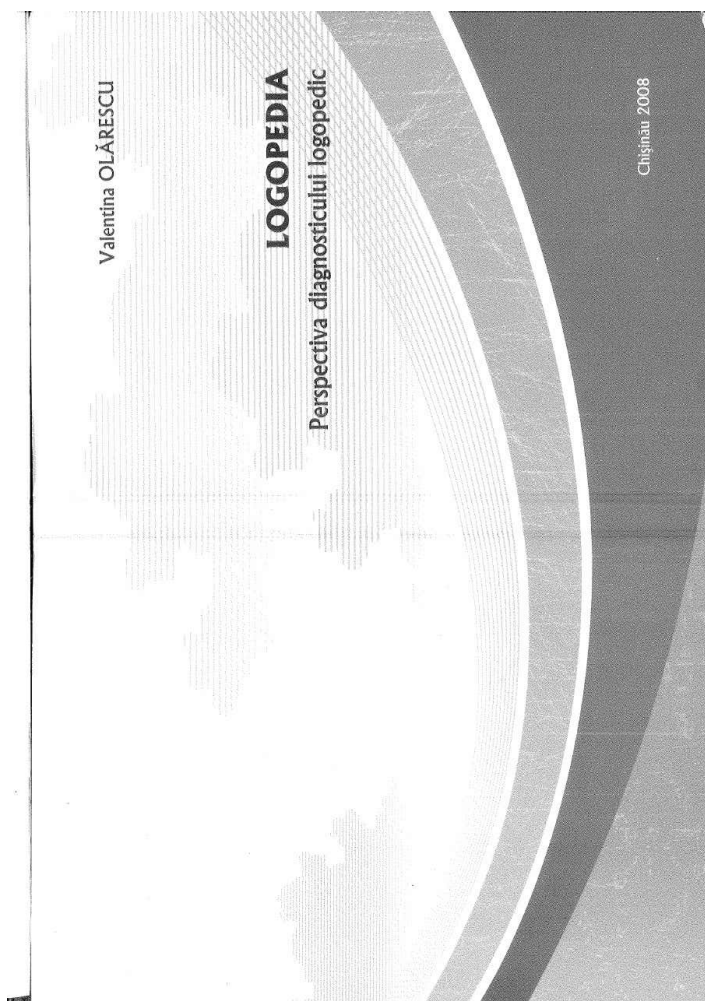
1. Definiți exact comportamentul (să se spele pe mâini înainte de masă, să își pună jucăriile în cutie, să își facă patul etc.)
2. Descompuneți în pași mici comportamentele respective.
3. Folosiți îndrumarea (stați alături de copil când manifestă comportamentul și învățați-l pas cu pas cât este necesar). Vă puteți folosi de îndrumarea verbală, cea fizică sau de modelarea comportamentului.
4. Recompensați aproximările succesive ale comportamentului dorit.
5. Ignorați aproximările succesive ale etapelor anterioare când copilul dovedește că știe ce și cum să facă.
6. Retrageți treptat îndrumarea dumneavoastră.
7. Recompensați la intervale neregulate comportamentul dobândit.

Ce îmi plac mie, în mod special, sunt meto-

dele sau recomandările de abordare a situațiilor „copilul nu vrea”, respectiv:

- metoda consecințelor logice și naturale
- contractul comportamental
- extincția
- excluderea

Sper că te-am făcut curios și dormic să citești această carte. Dacă deja ai făcut-o, felicitări!

LOGOPEDIA - PERSPECTIVA DIAGNOSTICULUI LOGOPEDIC, DE VALENTINA OLĂRESCU

Poate veți spune: e o carte veche, o istorie ve-tustă... dar nu este așa.

Dacă în primul capitol se investighează relația creier-limbaj, dimensiunea ontogenetică a dezvoltării limbajului și apare și o sumară prezentare a diferitelor diagnostice logopedice, în capitolele 2, 3 și 4 pătrundem în arealul probelor care investi-ghează limbajul (și nu numai).

Fiecare copil are propriul ritm de dezvoltare. Ceea ce face logopedul presupune crearea punții afective între terapeut și logopat, implicarea ac-tivă a părinților în efortul recuperativ și stabilirea cu precizie a diagnosticului diferențial pentru a adopta acel plan de intervenție care să mobilizeze (și să motiveze) resursele latente ale subiectului.

Copilul trebuie văzut ca un întreg; interesează în investigare atât comportamentul motor, abili-tățile perceptive, capacitatea de memorare, rela-

țiile afective și sociale, nivelul cognitiv.

Metodele psihopedagogice folosite în diagnosticarea precisă sunt multiple: observația, chestionarul pentru părinți, conversația cu logopatul și aparținătorii, testele verbale și non-verbale, analiza produ-selor activității.

Modalitățile de intervenție sunt multiple. Demonstrația, imitația, explicația, exercițiul-joc, desenul, scrierea. „Diagnosticul și depistarea logopatiilor sunt probleme foarte actuale, dar, deocamdată, brutal ignorate.”

Drumul recuperării limbajului deteriorat din varii motive presupune intervenție cu delicatețe și em-patie și echipă cu aparținătorii, cadrele didactice și doctori cu diverse specializări (neuropsihiatrie, ORL, ortodonție).

În această carte veți găsi diverse tipuri de fișe logopedice și multe teste aplicate în vederea aflării cu precizie a diagnosticului logopedic.

De la limbajul impresiv la cel expresiv, de la limbajul automat la cel reproductiv și, de aici, la co-municare - acesta este drumul care trebuie parcurs în echipă. „Comunicarea accelerează dezvoltarea copiilor.”

Beti Ana Cioacă